

Районний конкурс авторських програм практичних психологів,
соціальних педагогів
«Новітні технології у новій школі»
Корекційно – розвивальна програма
«Цікавий світ професій»
Москаленко Інна Миколаївна
М.Т.+380987786079
mail: innamsn@ukr.net

Тема:
Корекційно - розвивальна програма
«Цікавий світ професій»

Матеріал підготувала
практичний психолог
Москаленко І.

Олександрівка 2020

Зміст

Вступ.....3

I. Роль практичного психолога у формуванні психологічної готовності здобувачів освіти до вибору професії 5

II. Профорієнтаційні заняття зі старшокласниками... 14

2.1 Професійне самовизначення..... 14

2.2 Класифікації професій..... 16

2.3 Здоров'я і вибір професії 22

2.4 Мій вибір професії 24

2.5 Бізнес і фінанси..... 27

Висновки..... 31

Додатки 32

Рекомендована література..... 43

ВСТУП

Вибір професії для кожної молодої людини - це вибір свого місця в житті, подальшого шляху навчання і праці. Без перебільшення можна сказати, що для випускників загальноосвітньої школи - це завжди проблема номер один. Профільне навчання дає можливість здобувачу освіти познайомитись зі своєю майбутньою професією за рахунок предметів до яких в них є здібності та які їм подобаються.

Профорієнтаційна робота повинна здійснюватися на всіх вікових етапах, але саме період ранньої юності є найбільш сензитивним для формування готовності учня до професійного самовизначення.

Профорієнтаційна робота повинна служити одній меті - активізувати учня, сформувати у нього прагнення до самостійного вибору професії з урахуванням отриманих знань про себе, свої здібності і перспективи їх розвитку. В цьому йому повинні допомогти батьки, вчителі та шкільний психолог.

Підготовка молоді до свідомого вибору професії – важлива проблема як з точки зору народногосподарських, соціальних, так і психолого-педагогічних аспектів.

Основні етапи роботи:

1. Профорієнтація.
2. Профдіагностика.
3. Профконсультація.
4. Профадаптація.
5. Профвідбір.
6. Профінформація.
7. Професійне самовизначення.

Актуальність теми: Проблема професійного самовизначення учнівської молоді посідає важливе місце у педагогічній та віковій психології,

оскільки стосується вирішального моменту у життєвому становленні особистості.

Об'єкт дослідження: процес професійного самовизначення учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Предмет дослідження: система сучасної професійної орієнтації, вікові психологічні особливості прояву, функціонування і розвитку компонентів професійного самовизначення особистості у юнацькому віці.

Мета: визначення вікових психологічних закономірностей, регуляції учнями процесу професійного самовизначення і розробка на цій основі психолого-педагогічних засобів оптимізації процесу вибору професії та створення сприятливих умов для її подальшого опанування старшокласниками.

Головне завдання даної роботи: надання допомоги здобувачам освіти у визначенні їх життєвого шляху за допомогою діагностичної оцінки особистості, її здатності виконувати ту чи іншу роботу. Слід враховувати, що професійна орієнтація гарантується Конституцією. Отже, законодавчо профорієнтація є одним із видів соціальної допомоги людині в її самовизначенні.

I. Роль практичного психолога у формуванні психологічної готовності здобувачів освіти до вибору професії.

Шкільний психолог покликаний забезпечити організацію профдіагностики – важливого способу глибинної оцінки і самооцінки особистості, прогнозування стану нахилів і поведінки, засобу професійного вибору і відбору.

Профорієнтація – це довготривалий, до певної міри незворотній процес оволодіння особистістю тою чи іншою професією, який включає три основні моменти:

- процес впливу соціального середовища на особистість, що формується;
- процес усвідомлення необхідності праці, пізнання конкретної сфери праці;
- саме перетворення праці за законами розвитку сьогоденної дійсності.

Допомогти молодій людині у свідомому визначенні свого місця в професійній структурі суспільства покликані і психологи, і педагоги, і соціологи, і медичні працівники. Психолого-педагогічна функція профорієнтації – це перш за все виявлення і формування інтересів, нахилів, здібностей особистості, визначення шляхів і умов ефективного управління їх професійним самовизначенням. Також це – формування професійних намірів у відповідності з інтересами і потребами конкретного регіону у кадрах.

Профорієнтація повинна здійснюватися на всіх вікових етапах:

- ☛ Емоційно-образний (діти старшого дошкільного віку).

Формування позитивного ставлення до світу професій, до людей праці. На цій стадії професії відомі дітям лише за назвами і деякими зовнішніми ознаками (форма одягу, манери поведінки, оцінка оточуючих людей).

Пропедевтичний (I-IV класи).

Розвиток інтересу до професії батьків, до найбільш масових професій. Формування любові і сумлінного ставлення до праці. У молодших школярів ще немає підстав для здійснення серйозного професійного вибору, часто відсутні виражені інтереси і нахили. Вони легко змінюються на інші.

Пошуково-зондуючий (V-VII класи).

Формування професійної спрямованості при усвідомленні інтересів, здібностей, цінностей, які пов'язані з вибором професії і визначенням свого місця у суспільстві. В цих учнів можуть мати місце особливо раптові переміни в інтересах, що викликано істотним підйомом пізнавальної активності у цьому віці. Але саме в цьому віці можуть виникнути інтереси, які можуть мати вихід на професійну діяльність.

Формування професійної свідомості (VIII-IX класи).

Формування особистісного сенсу вибору професії, уміння співвідносити суспільні цілі вибору сфери діяльності із своїми ідеалами, уявлення про цінності зі своїми можливостями. На цьому етапі учень повинен вже реально сформулювати для себе задачу вибору майбутньої діяльності з урахуванням наявного психологічного і психофізіологічного ресурсів.

Період уточнення соціально-професійного статусу (X-XI класи).

Формування знань, умінь у визначеній сфері трудової діяльності. Це класи з поглибленою спецпідготовкою.

Входження в професійну діяльність (учні ПТНЗ, студенти спеціальних середніх і вищих навчальних закладів).

Поглиблена підготовка до професійної діяльності, формування досвіду життєдіяльності у трудовому колективі.

Переорієнтація. У випадку необхідності на іншу професійну діяльність з врахуванням попереднього професійно-соціального досвіду і індивідуальних можливостей.

Професійна орієнтація як система включає такі основні напрямки або підсистеми:

- профінформація;
- профконсультація;
- профвідбір;

Профдаптація, як окремий етап профорієнтаційної роботи можна розглядати процеси трудового і професійного навчання в школах і міжшкільних НВК.

Професійна інформація являє собою процес ознайомлення відповідного контингенту здобувачів освіти з конкретними професіями і спеціальностями, з вимогами, які ставляться до людини, що прагне отримати відповідну професію. Одночасно іде ознайомлення з закладами, де можна одержати дану спеціальність і місцями можливого працевлаштування. Основна мета цієї роботи - створення необхідної інформаційної основи для підготовки кожного здобувача освіти до свідомого вибору певної професійної діяльності.

Профінформація являє собою систему психолого-педагогічних і організаційних заходів, спрямованих на засвоєння учнями необхідних знань про соціально-економічні і психофізіологічні особливості професії.

Професійна консультація - являє собою сукупність науково організованих і обґрунтованих дій, основною метою яких є виявлення індивідуально-психологічних і психофізіологічних особливостей особи, що вибирає відповідну професію. Такі дії найбільш ефективні у тих випадках, якщо вони організовані з врахуванням вікових і освітніх рівнів і якщо до цих дій залучені учителі і батьки. Бесіди, пов'язані з профорієнтацією, мають проводитись спеціально підготовленими профконсультантами — психологами і педагогами, медиками і соціологами. В залежності від місця і умов проведення профконсультації - це або тривалий процес, або одноразовий акт. Зрозуміло, що в умовах школи цей процес має бути тривалим і охоплювати якомога ширший діапазон класів. Фактично, профорієнтація в школі - це організація і керівництво цілеспрямованою багаторічною діяльністю учня у його професійному самовизначенні.

З допомогою різних профдіагностичних методів профконсультація повинна визначити і вказати дитині важливіші для його майбутньої професійної діяльності особливості його особистості і на цій основі дати йому науково обґрунтовані рекомендації по вибору професії.

Головною задачею професійного відбору - наступного етапу профорієнтаційної роботи - є науково обґрунтоване визначення професійної придатності здобувача освіти до відповідної /конкретної/

трудової діяльності з врахуванням його особистісних якостей і потреб конкретного виробництва.

Професійний відбір має проводитись під час прийому на роботу на основі використання професіограм і з допомогою спеціальних психофізіологічних методик, які визначають ступінь розвитку індивіда і відповідності його психофізіологічних якостей вимогам обраної професії.

Професійна адаптація являє собою процес активного входження учня в професію, пристосування його до змісту своїх професійних обов'язків, режиму і організації праці, до вимог виробництва. Іншими словами, професійна адаптація - це досягнення в оптимальні строки певного кваліфікаційного рівня.

Управління профорієнтацією здійснюється на трьох рівнях:

- соціально-педагогічному;
- організаційно-педагогічному;
- психолого-педагогічному.

На соціально-педагогічному рівні управління профорієнтацією здійснюється в масштабах всього суспільства через суспільні інститути та засоби масової інформації.

На організаційно-педагогічному рівні управління профорієнтацією здійснюється безпосередньо в навчально-виховному процесі.

На психолого-педагогічному рівні управління профорієнтацією реалізується в безпосередньому спілкуванні дітей з класним керівником, психологом школи.

Специфічною особливістю управління шкільною профорієнтацією є те, що профорієнтаційний вплив на здобувачів освіти здійснюється систематично і планово на протязі всього терміну навчання. Ця особливість передбачає послідовність дій, диференційований підхід в процесі управління професійним самовизначенням школярів.

З метою успішної роботи з питань профорієнтації створюються шкільна рада профорієнтації, головою якої є директор школи, заступником - шкільний практичний психолог.

Можна виділити два головних напрямки роботи практичного психолога школи в профорієнтації:

1. Проведення інформаційно-просвітницької роботи, яка спрямована на розвиток психологічної культури здобувачів освіти, поглиблення знань з психології. Доцільним є викладання психологом курсу “Основи вибору професії” під час якого окрім знань професійної спрямованості подаються також необхідні психологічні знання, проведення професійних консультацій.

Розрізняють чотири види профконсультації:

- довідкову, в ході якої з'ясовуються шляхи трудовлаштування, вимоги до прийому на роботу і навчання, можливості оволодіння різними професіями, терміни підготовки, перспектива професійного росту;
- діагностичну - спрямовану на вивчення особистості, інтересів, нахилів, здібностей з метою виявлення її відповідності особливостям професії;
- формуючу - що має на меті керівництво, корекцію вибору школярами професії і передбачає систематичну реєстрацію змін особистості школяра стосовно професійного самовизначення;
- методичну - спрямовану на виявлення стану здоров'я учнів, їхніх психологічних властивостей щодо вподобаної професії, і, в разі потреби - на переорієнтацію на іншу, близьку по суті діяльність.

Профконсультація передбачає цілком певні організаційні форми:

1. Групову роботу з класом та індивідуальну з кожним учнем.
2. Проведення індивідуальних консультацій з підлітками і юнаками, які передбачають діагностику, корекцію і власне консультацію.

Організація індивідуальної профконсультації дає можливість шляхом діагностики здібностей виявити індивідуальність, потенційні можливості і в певній мірі впливати на їх формування.

Надання допомоги здобувачам освіти у виборі професії здійснюється на основі їх всебічного вивчення в процесі навчальної, суспільної та трудової діяльності. На протязі всього періоду навчання учнів педагоги та шкільний практичний психолог вивчають інтереси та нахили учнів, активно впливають на їх розвиток.

Для вивчення та формування готовності дітей до вибору професії необхідно використовувати комплекс доповнюючих одне одного

психолого-педагогічних методів, які включають спостереження, анкетування, індивідуальні та групові бесіди тощо.

Спостереження за учнями необхідно вести постійно, на протязі всього часу навчання, особливо в старших класах.

Анкетування учнів та їх батьків призначені для виявлення переважаючих інтересів та нахилів учнів, їх загально трудової підготовки та розвитку індивідуальних якостей особистості. Ефективність навчання та виховання інтересу до професії багато в чому залежить від потреб старшокласників, їх інтересів, нахилів, ідеалів. У зв'язку з цим шкільному психологу необхідно знати, що спонукає активність учня у засвоєнні навчальної, суспільної діяльності, що визначає його певне відношення до тих чи інших видів професійної праці, професійні плани.

Бесіда дозволяє отримати широкую інформацію про підготовленість кожного учня до вибору професійного шляху. Консультативні бесіди про вибір професії можна умовно поділити на ознайомчі, корегуючі та заключні.

Ознайомчі бесіди, як правило, проводяться з усім класом. В процесі бесіди консультант повідомляє старшокласникам про типові спеціальності якоїсь групи професій, розширює знання про взаємовідносини людини і професії, відповідає на запитання учнів (згідно протоколу ознайомчої бесіди, що заповнюється шкільним психологом або класним керівником). Корегуючі та заключні бесіди носять індивідуальний характер і проводяться на основі аналізу всіх наявних даних про учнів. У процесі бесіди шкільному психологу необхідно викликати максимальну активність того, кого опитують, добитись свободи висловлювань. У корегуючій та заключній бесіді безпосередньо обговорюється з учнем конкретно обрана професія. Предметом обговорення є сам учень, його сім'я, друзі, успішність навчання в школі, концентрація або розсіювання його інтересів, подальші життєві плани. В ході бесіди слід прагнути того, щоб співставити інтереси та нахили школяра з вимогами професії, яку він вибирає.

Отримані за допомогою відповідних методик дані узагальнюються в консультаційному профільному листі на кожного учня персонально. Консультаційний профільний лист складається з двох розділів:

1/ аналіз психолого-педагогічного вивчення особистості учня;

2/ результати консультацій по вибору професій.

Перший розділ заповнюється консультантом на основі даних, які отримані від класного керівника, батьків і самого учня, аналізу анкетного матеріалу, зібраного на кожного учня, власних спостережень консультанта і проведеної бесіди. Другий розділ відображає тільки результати консультаційних бесід: ознайомчих, корегуючих, заключних /Консультаційний профільний лист. Аналіз психолого-педагогічного вивчення особистості учня. Татенко О.С. Профорієнтаційна робота в школі/.

Таким чином, консультаційний профільний лист є узагальненим документом, в якому поєднані всі дані про учня, отримані в результаті використання різних методів-вивчення його особистості. Він допомагає консультанту дати здобувачу освіти кваліфіковану пораду по вибору професії, ґрунтуючись на об'єктивних даних.

В плані професійної консультації важливе значення має знання індивідуальних відмінностей учнів, особливо, їх здібностей.

Здібності - це індивідуально-психологічні особливості людини, які обумовлюють можливість успіху в якій-небудь діяльності, які допомагає в оволодінні знаннями, уміннями, навичками, але не зводиться до них. Перш, ніж судити про здібності учня, необхідно з'ясувати рівень його підготовленості, тобто об'єм та якість його знань, умінь та навичок.

Рекомендації щодо вивчення учнів в процесі їх профорієнтації можна звести до таких:

Не обмежуватись вивченням навчальної діяльності та шкільної суспільно-корисної активності учнів, а намагатись досліджувати поза навчальні та позашкільні інтереси та нахили аж до рівня життєвої активності.

Визначити сильні якості учнів, продуктивні сторони особистості з точки зору не тільки навчання в школі, але і вимог різних: видів праці і звертати на них увагу підлітків та їх батьків.

Виявляти психологічні та медичні протипоказання до вибору тих чи інших професій.

Індивідуально-психологічні особливості людини необхідно оцінювати різносторонньо. Для ефективності профконсультації недостатньо визначити відповідність якої-небудь особливості вимогам

конкретної професії. Необхідно встановити відповідність особистості в цілому вимогам тієї або іншої галузі діяльності.

Враховувати такий індикатор професійної придатності, як емоційний комфорт, емоційна задоволеність своєю професією, роботою.

Доводити до свідомості самих учнів виявлені в них професійно позитивні та негативні /протипоказані/ якості, дотримуючись при цьому педагогічного такту.

В процесі формування в учнів готовності до вибору професії необхідно звертати увагу на такі індивідуальні особливості:

Перш за все - це інтереси, нахили учнів. Професійні інтереси відрізняються конкретністю і цілеспрямованістю. Це інтерес до тієї професії, яку обирає для себе учень

Розвиток та формування професійних інтересів безпосередньо зв'язані з пізнавальними інтересами. Це інтереси, які спрямовані на оволодіння знаннями з професії, розуміння її суті, оволодіння не тільки практичними, але і теоретичними основами даної професії. Чим сильніше виражений професіональний інтерес, тим глибша потреба в оволодінні знаннями з конкретної професії.

Важливо також встановити, якими мотивами керується школяр при виборі професії, чим визначаються його цілі, що породжені ідеалами та переконаннями.

Ідеали та переконання – це вищі життєві мотиви, які формуються і виховуються на протязі всього життя людини, це мисленні зразки особистісних якостей людини, її діяльності і професійної соціальної - поведінки. Ними керується учень тепер і вони визначають його плани на майбутнє.

У своїй діяльності шкільний психолог повинен опиратися, перш за все, на класного керівника. Саме він на рівні класу координує всю навчально-виховну роботу, спостерігає кожного учня в навчальній і позакласній роботі, активно спілкується з сім'єю учня.

Зміст роботи класного керівника з проблем профорієнтації має полягати у вивченні і розвитку пізнавальних інтересів, індивідуальних особливостей учнів, підвищенні їх активності у професіональному самовизначенні, складанні програм самопідготовки школярів і формуванні

обґрунтованих професіональних планів, що, безперечно, неможливо без участі психолога.

З метою сприяння формуванню стійких професійних намірів, класний керівник разом з шкільним психологом допомагає учням скласти програму індивідуальної самопідготовки до професійного самовизначення.

Ця програма повинна включати такі етапи:

1. Постійне підвищення інформованості учня про обрану сферу професійної діяльності.
2. Організація посиленої участі школяра в оволодінні найпростішими навичками в обраній ним професійній діяльності /факультативи, гуртки, спецшколи/.
3. Розвиток процесів самопізнання учнів /саморегуляція, самоконтроль, самоаналіз/.

Робота з профорієнтації з батьками

Робота класного керівника в питаннях профорієнтації проходить під безпосереднім керівництвом шкільного психолога. До цієї роботи слід залучити також батьків. В системі профорієнтаційної роботи з молоддю робота школи з батьками - одна з найважливіших ланок, оскільки на даний час всі дані, отримані під час опитування молоді свідчать про те, що своє рішення щодо майбутньої діяльності вони приймають під впливом батьків.

Батьки мають проявляти активну участь у визначенні життєвих і професійних цілей своїх дітей. Саме цим і викликана необхідність організації спеціальної роботи школи з батьками. Робота ця має бути спрямована на надання необхідної допомоги сім'ям в підготовці дітей до праці і вибору професії. Роботу з профорієнтації з батьками проводять шкільні психологи, класні керівники, батьківські комітети. Ця робота є складовою частиною загальношкільного плану виховної роботи.

До неї можуть бути віднесені такі заходи:

- анкетування батьків та залучення батьків до проведення профорієнтаційної роботи в школі;
- лекторії з питань профорієнтації у відповідності з програмою в класах;
- індивідуальна робота шкільного психолога і класних керівників з батьками;
- загальношкільні конференції типу "Сім'я, школа, вибір професії".

В роботі батьківського університету педагогічних знань повинні широко висвітлюватись питання профорієнтаційної роботи.

Слід підкреслити, що вплив батьків на процес професійного самовизначення дітей - надзвичайно складний. Саме це вимагає від шкільного психолога перш за все в окремих випадках вивчати сімейні відносини, рівень культури тих сімей, процес професійного самовизначення дітей яких викликає занепокоєння. Вивчення сім'ї - відповідальна і важка справа, що вимагає великої майстерності і такту від шкільного психолога. В цілому вся профорієнтаційна робота повинна будуватися таким чином, щоб з діагностичної вона перетворилася в розвиваючу, формуючу, діагностико-корекційну.

Дана робота повинна служити одній меті – активізувати учня, сформувані у нього прагнення до самостійного вибору професії з урахуванням отриманих знань про себе, своїх здібностях і перспективах їх розвитку.

Корекційно-розвивальна програма

«Цікавий світ професій»

№	Заняття	Зміст заняття
1.	Професійне самовизначення	1.Бесіда. 2.Написання твору – мініатюри “Ким я буду?”
2.	Класифікація професій	1. Лекція. 2.Опитувальник визначення спонукань вибору професії.
3.	Здоров'я і вибір професії	1. Бесіда.
4.	Мій вибір професії	1. Лекція.
5.	Бізнес і фінанси	1. Бесіда

II. Профорієнтаційні заняття зі старшокласниками

2.1 Тема: “Професійне самовизначення”.

Мета: познайомити здобувачів освіти із напрямками курсу “Професійне самовизначення”; ввести школярів у великий світ професій; систематизувати професії на основі їх типологій; розвивати логічне мислення учнів; виховувати любов до праці.

Тип уроку: бесіда.

Хід уроку.

1. Вибір професії – невід’ємний в житті кожного, хто здатен трудитися. Рано чи пізно ми всі виходимо на роздоріжжя, щоб серед тисячі шляхів обрати свій, - єдиний.

Ким ти будеш? Ще малими на це запитання відповідають: “Бізнесменом”, ”Юристом“, ”Президентом“.

В даний час же, коли тобі вже ... надцять років, ти, очевидно, відчув, як важко відповісти на таке, здавалося б просте запитання однозначно.

Видатний педагог А.С. Макаренко наголошував, що вибір професії – велика справа. Головна складність – надто багато шляхів, надто широкі можливості. І тут важко прийняти правильне рішення – надати перевагу тій професії, яка найбільше відповідає вашим здібностям, покликанню, знанням, фізичним і психологічним можливостям, потребам нашого суспільства.

“Професію треба обирати ту, яка потрібна суспільству. Тоді й сам відчуєш задоволення, адже вибір твій у такому разі підказує почуття відповідальності перед суспільством, а не лише особисте бажання”.

Вам надано важливе право – свободи вибору. Самостійно вибираючи, ви зможете черпати у своїй професії радість і задоволення, розвивати особисту ініціативу, високо цінуючи свободу вибору. Вам потрібно серйозно замислитись, якби зробити той вибір правильним - коли вже працюватимеш – збагнеш, що далеко не кожен уміє скористатися свободою вибору – інтерес до професії і професійний інтерес – не одне й те саме.

Маючи лише побіжні відомості про ту чи професію, що приваблює вас у шкільні роки, ви не володієте життєвою орієнтацією зрілої людини, не маєте досвіду, знань, і навичок набутих у процесі практичної діяльності.

І щоб не допустити помилку, треба знати зміст професій, їх роль у суспільстві.

Наша школа є і залишається стартовим майданчиком, який дані рівні можливості кожному розкрити свої обдарування. Від того з яким багажем знань виходиш ти в життя із школи, залежить і те, як широко розкриються перед тобою двері в найрізноманітніші світи професій.

Життя ставить перед кожним вимогу: де ви не працювали: не просто виконуйте свою роботу – будьте творцями. Творчість внутрішня потреба всіх, хто обирає професію за велінням серця.

Людина може бути по-справжньому щасливою лише тоді, коли знайде своє улюблене діло, коли житиме, творитиме в оточенні, що імпонує їй.

Юність дається кожному, але на жаль, вона дуже швидко минає. Від того, як ви про живете ці золоті роки, значною мірою залежить і все ваше подальше життя. Але основне – обрати свою майбутню професію повинні ви самі. Свідомо. Впевнено і безповоротно. В житті утверджуючи ідеали,

смысл буття, шукаючи оту – свою єдину стежину до професії – цей один із найсуттєвіших розв’язків життєво важливої проблеми, що веде до мети – кожен повинен керуватись системою неписаних правил, алгоритмом вибору.

Тільки знаючи особистий інтерес до професії, здібності, покликання, індивідуальні фізичні і психологічні особливості, потреби суспільства в кадрах – складові свого алгоритму, - ви зможете сподіватися на успіх.

2. Написання твору – мініатюри “Ким я буду?”

3. Презентація творів.

4. Підсумок уроку.

2.2 Тема: «Класифікація професій»

Мета: ознайомити учнів з класифікацією професій; навчити їх розрізняти професії за типами; розвивати здатність логічно мислити; виховувати шанобливе ставлення до всіх професій.

Тип уроку: лекція.

Хід уроку.

Класифікація професій.

В залежності від предмета праці всі професії поділяються на п’ять типів.

Людина – природа.

Професії: зоотехнік, агроном, кінолог, іхтіолог, лаборант хіміко-бактеріологічного аналізу та ін.

Серед професій типу ”людина – природа“ можна виділити такі, предметом праці яких є: рослинні організми, тваринні організми, мікроорганізми.

Ці професії пов’язані з сільським господарством, харчовою промисловістю, медициною і науковими дослідженнями (біологія, географія). Певну цікавість до природи (не основну, звичайно) повинні мати психолог, менеджер з туризму і готельного бізнесу.

Вказаний поділ не вказує на те, що робота людини направлена тільки на згадані предмети. Агроном –овочівник, наприклад, працює в колективі, використовує різноманітну техніку, займається питаннями економічної оцінки своєї діяльності. Але все ж головним предметом його діяльності є рослини.

При виборі професії цього типу важливо з’ясувати своє ставлення до природи: як до місця відпочинку чи як до майстерні, в якій ви сподіваєтесь віддати всі сили виробництву.

Особливість біологічних об’єктів праці полягає в тому, що вони складні, мінливі (за своїми внутрішніми законами), нестандартні. І рослини, і тварини, і мікроорганізми живуть, ростуть, хворіють, гинуть. Працівнику треба не тільки дуже багато знати про живі організми, але й передбачати можливі зміни в них, котрі часом незворотні. Від людини вимагається ініціатива і самостійність в рішенні конкретних трудових задач, турботливість, дальновидність.

Людина – техніка

Головним, ведучим предметом праці є технічні об’єкти (машини, механізми), матеріали, види енергії.

Професії: тесля, технік-металург, інженер-механік, архітектор, електромонтажник, радіомеханік, будівельник, складальник комп'ютерів, спеціаліст по телекомунікаціям.

Праця робітників тут спрямована не тільки на техніку, але і на ведучий предмет професійної уваги – область технічних об'єктів і їх властивості.

Серед професій типу “людина – техніка” можна виділити такі:

- професії по добуванню, обробці ґрунту, гірських порід;
- професії з обробки і використання неметалевих промислових матеріалів, виробів, напівфабрикатів;
- професії по виробництву і переробці металу, монтажу машин, приладів;
- професії по ремонту, налагодженню, обслуговуванню технологічних машин, технічних засобів;
- професії по монтажу, ремонту будівель, споруд, конструкцій;
- професії по складанню, монтажу електроустаткування, приладів, апаратів;
- професії пов'язані з застосуванням підйомних, транспортних засобів, керування ними;
- професії по переробці продуктів сільського господарства.

При обробці, перетворенні, переміщенні чи оцінюванні технічних об'єктів від працівника вимагається точність, визначеність дій.

Оскільки технічні об'єкти практично завжди створюються самою людиною, то в світі техніки є особливо широкі можливості для новаторства, технічної творчості. Поряд з творчим підходом до справи в області техніки від людини вимагається висока виконавська дисципліна.

Людина – людина

Головний, ведучий предмет праці – люди.

Професії: лікар, учитель, психолог, перукар, екскурсовод, менеджер, керівник художнього колективу та ін.

Серед професій цього типу можна виділити:

- професії, пов'язані з навчанням і вихованням людей, організацією дитячих колективів;
- професії, пов'язані з керуванням людьми, колективами;
- професії, пов'язані з побутовим, торговим обслуговуванням;
- професії, пов'язані з інформаційним обслуговуванням;
- професії, пов'язані з інформаційно-художнім обслуговуванням людей і керівництвом художніми колективами;
- професії, пов'язані з медичним обслуговуванням.

Для успішної роботи з професій цього типу треба навчитися встановлювати і підтримувати контакти з людьми, розуміти людей, розумітися на їх особливостях, а також оволодіти знаннями з необхідної галузі виробництва, науки, мистецтва.

Короткий перелік якостей, вкрай необхідних в роботі:

- стійкий хороший настрій в роботі з людьми;
- потреба в спілкуванні;
- вміння розуміти думки, наміри, настрої людей;
- уміння швидко розбиратися в стосунках між людьми;
- уміння знаходити спільну мову з людьми.

Людина - знакова система

Головний, ведучий предмет праці – умовні знаки, цифри, коди.

Професії: перекладач, інженер, топограф, секретар-машиністка, програміст і т. ін.

Серед професій типу ”людина – знакова” система є:

- професії, пов'язані з оформленням документів, діловодством, аналізом тестів і їх перетворенням, перекодуванням;
- професії, предметом праці в яких є числа, кількісні співвідношення;
- професії, пов'язані з обробкою інформації у вигляді системи умовних знаків, схематичних зображень об'єктів.

Щоб успішно працювати по професії, потрібні особливі здібності подумки занурюватись в світ, здавалося б, позначень, відволікатись від власне предметних ознак оточуючого середовища і зосереджуватися на даних, котрі несуть в собі ті чи інші знаки.

При обробці інформації у вигляді умовних знаків виникають задачі контролю, перевірки, обліку, обробки даних, а також створення нових знаків, знакових систем.

Людина –художній образ

Головний, ведучий предмет праці – художній образ, способи його побудови.

Професії: актор, художник, музикант, дизайнер, різьбяр по каменю, літературний працівник.

Професії типу ”людина – художній образ“ включають:

- професії, пов'язані з образотворчим мистецтвом;
- професії, пов'язані з музичною діяльністю;
- професії, пов'язані з літературно-художньою діяльністю;
- професії, пов'язані з акторсько-сценічною діяльністю.

Одна з особливостей професій типу “людина – художній образ” полягає в тому, що значна частина зусиль залишається прихованою від стороннього спостерігача. Більше того, нерідко прикладаються спеціальні зусилля для створення ефекту легкості, невимушеності кінцевого результату.

II. Проведення опитування.

Опитувальник визначення спонукань вибору професії.

Опитувальник складається з трьох блоків запитань. Перші чотири запитання спрямовані на визначення мотивів, які спонукають учня діяти у напрямку розвитку тих особистісних рис, які сприяють установленню професійної спрямованості до відповідної сфери діяльності. Друга серія запитань спрямована на визначення ставлення учнів до виконання завдань. Значне місце займають запитання, спрямовані на визначення позиції опитуваних (останній блок запитань).

Інструкція. Ознайомтесь уважно з запитаннями, які викладені нижче і дайте відповіді на кожне із них. Потрібну відповідь необхідно підкреслити. Якщо у переліку запропонованих відповідей ви вважаєте за доцільне підкреслити декілька значущих для вас відповідей, то підкресліть їх, відповідно до значимості (однією лінією - значимо, двома лініями - досить значимо, трьома - дуже значимо).

Дякую за роботу.

Опитувальник визначення спонукань вибору професії.

I. Що спонукає вас обрати дану професію:

1. Інтерес до цього виду діяльності.
2. Прагнення оволодіти прийомами та засобами праці.
3. Вважаю, що набуті знання, вміння і навички згодяться у майбутньому.
4. У майбутньому я планую вибрати саме цю професію.

II. Як ви ставитеся до виконання завдань?

1. Активно включаюсь в роботу, бажаю досягти позитивних результатів.
2. Стараюся не відволікатися під час виконання завдань.

3. Стараюся довести роботу до кінця.
4. Вважаю, що вміння і навички мені будуть потрібні у майбутньому.

III. Якими мотивами ви керуетесь виконуючи завдання?

1. Бажаєте оволодіти раціональними засобами щодо виконання завдань?
2. Якщо спочатку виконання завдання ви зацікавлені, чи проявляєте ви активність, чи підтримується у вас такий стан до кінця втілення замислу в реальний продукт?
3. Чи читаєте ви науково-популярну літературу з метою досягнення позитивних результатів при виконанні завдань?
4. Коли перед вами стоїть вибір: присвятити вільний час прогулянці, зустрічі з друзями, відвідати кінотеатр, розв'язувати різні творчі завдання, то чим ви задоволенням будете займатися? (вказіть найбільш привабливий вид діяльності)?
5. Чи подобається вам вирішувати завдання, які потребують довгих роздумів, висування гіпотез, обґрунтування засобів розв'язання тощо?

Опитувальник дає можливість визначити змістовну характеристику спонукань (на що спрямовані мотиви учнів, наскільки глибоким є бажання набути знання, вміння та навички, які будуть їм у нагоді при оволодінні тією чи іншою сферою діяльності у майбутньому тощо).

Застосування цієї методики дає змогу здобути якісну характеристику щодо професійної спрямованості особистості, простежити наскільки усвідомлені бажання учнів оволодіти тими надбаннями, які будуть визначати їх успішність в майбутній сфері діяльності, наскільки глибокі й стійкі і інтереси, мотиви вибору професії.

2.3 Тема: «Здоров'я і вибір професії»

Мета: ознайомити учнів з впливом тих чи інших професій на здоров'я людини; розвивати в учнів вміння логічно мислити, аналізувати і систематизувати даний матеріал; робити з нього висновки.;

Хід уроку.

Бесіда “Здоров'я і вибір професії”.

Про непридатність до професії говорять у тих випадках, коли є відхилення у стані здоров'я, несумісні за висновками лікарів, з роботою за певною професією. Це означає, що людина зовсім не зможе виконувати дану роботу, або ця робота буде посилювати наявні (можливо поки що не явні) відхилення у стані здоров'я.

Установити відповідність здоров'я людини вимогам роботи за певною професією – завдання лікаря. Саме через це кожен, хто стає на роботу, вступає до навчального закладу, проходить обов'язково медичний огляд. Але часто трапляється так, що цей огляд, проходить в тій стадії, коли вибір професії, здавалося б уже зроблений. Щоб уникнути розчарувань чи неприємних переживань, важливо вчасно проконсультуватися з лікарем. Кожному, хто обирає професію, треба знати фактори, які вважаються несприятливими для організму. Це дасть змогу правильно оцінити свої можливості. Які ж це фактори? В одному випадку це великі фізичні навантаження, відхилення від оптимального мікроклімату (низька чи висока температура), у другому підвищена запиленість, шум і вібрація, у третьому – контакт з токсичними речовинами.

За впливом на організм людини умов праці професії можна поділити на чотири групи.

До першої групи належать професії з умовами праці, близькими до побутових. Як наприклад, можна назвати професію годинникового виробництва, сферу обслуговування. Це найчисленніша група робітничих професій.

Професії другої групи наприклад, професія кухаря, постійно пов'язані з впливом несприятливого виробничого фактора. Під час роботи за такими професіями на організм тимчасово впливають підвищена вологість повітря, температура, внаслідок чого прискорюється пульс, посилюється потовиділення. Отже, такі професії рекомендуються тільки тим, у кого добра терморегуляція, немає захворювань серцево-судинної системи, органів дихання.

До третьої групи належать професії, для яких характерна сукупність різних несприятливих виробничих факторів. Наприклад, професія ткача. Людині з захворюваннями (або зі схильністю до захворювання) серця, легень, слуху, опорно-рухового апарату, з поганим зором ця професія протипоказана.

Четверту групу становлять професії з важкими і шкідливими умовами праці. До них належать, наприклад, професії електрогазозварювальника, сталевара та ін.

Медичні протипоказання до вибору професій визначаються передусім характером захворювання. Зробити висновок про відповідність професії, що обирається, стану здоров'я, може тільки лікар.

Кожна людина повинна змолоду дбати про своє здоров'я. Оволодівати знаннями в області гігієни, навчатися надавати першу медичну допомогу, вести здоровий спосіб життя. Обов'язкові умови міцного фізичного здоров'я – загартування організму, заняття спортом, додержання режиму

праці, харчування, раціональна організація дозвілля, і, звичайно, цілковита відмова від вживання алкоголю, паління, наркотиків.

2.4 Тема: «Мій вибір професії»

Мета: навчати учнів правильно визначати професію, яка відповідає їх особистим якостям ; виховувати почуття відповідальності за власний вибір; розвивати аналітичне мислення.

Хід уроку.

1. Сім кроків до прийняття рішення.

Обираючи професію ви повинні пам'ятати про те, що вибір ваш ні в якому разі не може бути хаотичним, правильному вибору передують напружена аналітична робота, яку я раджу вам розпочати зі складання своєрідного плану, з семи кроків на шляху до успіху. Ось вони:

Крок перший: складіть список професій, котрі вам подобаються, цікаві, за якими ви хотіли б працювати, котрі вам підходять.

Крок другий: складіть перелік вимог до професії, яку ви обираєте:

- професія, яку ви обираєте і майбутній рід занять ;
- професія, яку ви обираєте і життєві цінності ;
- професія, яку ви обираєте і життєві цілі ;
- професія, яку ви обираєте і ваші сьогоденні проблеми ;
- професія, яку ви обираєте і реальне працевлаштування за спеціальністю ;
- бажаний рівень професійної підготовки ;
- професія, яку ви обираєте і ваші нахили та здібності ;

- бажаний зміст, характер і умови роботи.

Крок третій: визначте, наскільки всі перераховані вимоги значимі – можливо, менш важливі вимоги, котрі за великим рахунком, можна і не враховувати.

Крок четвертий: оцініть свою відповідність вимогам кожної з підходящих професій: проаналізуйте, чи розвинені у вас професійні якості, чи відповідають ваші інтелектуальні здібності, психологічні особливості, стан здоров'я вимогам професії.

Крок п'ятий: проаналізуйте, яка професія із всього переліку більше ніж інші підходить вам по всім пунктам.

Крок шостий: щоб впевнитися в правильності ваших роздумів, обговоріть своє рішення з батьками, друзями, вчителями, психологом, профконсультантом.

Крок сьомий: визначте основні практичні кроки до успіху: в якому навчальному закладі ви зможете отримати професійну освіту, як розвивати в собі професійно важливі якості, як можна отримати практичний досвід роботи з даної спеціальності, як підвищити свою конкурентноздатність на ринку праці.

Початкова логіка при виборі професії.

“М О Ж У “ - ДОСТУПНА І ПОСИЛЬНА

“ХОЧУ” - ЦІКАВА І ПРИВАБЛИВА РОБОТА

“ТРЕБА” - МАЄ ПОПИТ НА РИНКУ ПРАЦІ

Це ті заняття, які ви робите з власної волі з цікавістю, бажанням, з власної ініціативи (ЯК в школі, так і в позаурочний час).

Якщо обрана справа подобається, то ви з більшим бажанням працюватимете, підвищуватимете кваліфікацію, користуватиметеся авторитетом, і в кінцевому результаті отримуватимете більшу зарплатню

Це знання про перспективні спеціальності, котрі користуються попитом на ринку праці, і вірогідністю працевлаштування за обраним фахом.

Слід враховувати, що отримання статусу безробітного не кращий варіант початку трудової діяльності.

Можливі помилки при виборі професії

Чи дійсно ви самі обираєте?

Можливо на ваш вибір вплинули батьки, які хочуть таким чином реалізувати свою нездійснену мрію?

Чи можливо ви обираєте” за компанію” з другом чи подругою?

Чи можливо ви обираєте не професію, а навчальний заклад?

Є помилкою обирати професію, не враховуючи її конкурентноздатності на ринку праці.

Неправильно робити вибір, на маючи достатньо інформації про професію, захопившись її зовнішньою стороною чи престижністю.

Не варто ігнорувати і те, що попит на робітників залежить від їх спеціалізації і рівня освіти (вища, середня чи початкова професійна).

Незнання своїх здібностей, здоров'я і фізичних особливостей і невміння співставити їх з вимогами професії можуть привести до невиправданого вибору. помилковим вважається і автоматичне перенесення свого інтересу до шкільного предмета на майбутню професію (наприклад, одна справа

любити книги і зовсім інша – стати вчителем літератури не маючи педагогічного хисту).

2.Інтегральним показником готовності до вибору професії є професійний план учня.

В ідеалі особистісний професійний план включає:

а) визначення головної мети професійного вибору, установлення її відповідності з іншими життєвими цілями ;

б) визначення найближчих і найбільш віддалених у часі конкретних цілей ;

в) самопізнання своїх можливостей в майбутній професійній діяльності ;

г) співставлення своїх можливостей з вимірами професійної мети, виявлення труднощів, можливих перешкод;

д)визначення шляхів розвитку і саморозвитку для підготовки до вибору професії і майбутньої діяльності ;

є) усвідомлення можливих зусиль, необхідних для набуття професії ;

ж) пошук резервних варіантів вибору професії та шляхів його здійснення на випадок непередбачуваних ситуацій;

з) усвідомлення своєї відповідальності за прийняте рішення про вибір професії та його реалізацію.

3. Підсумок уроку.

2.5Тема: «Бізнес і фінанси»

Мета: ознайомити учнів з професіями сфери бізнесу і фінансів; розвивати навички складання професіограм; виховувати бажання досягати виконання поставленої мети.

Хід уроку.

I. Вступна бесіда.

Сьогодні життя йде вперед семимильними кроками і те, що ще вчора було, здавалося б, недосяжно далеким, сьогодні виявляється простим і доступним. Ще зовсім недавно в нашому словнику слово “ бізнес” було присутнє номінально. Та навіть більшість людей не знали, що воно означає, а сьогодні кожен третій учень п’ятого класу на запитання “ Ким будеш коли виростеш?” відповідає: “ Бізнесменом “.

А що вам відомо про професії, що існують у сфері бізнесу та фінансів?

На сьогоднішньому уроці ми говоритимемо про мало відомі (чи зовсім невідомі) професії. Почнемо подорож з сфери бізнесу.

Перед вами перелік, подивіться уважно на перелічені професії, і якщо ви знаєте про якусь із них – розкажіть.

Перелік професій, що належать до сфери бізнесу, про які йтиме мова.

1. Бізнес-консультант.
2. Бренд-менеджер.
3. Брокер.
4. Маркетолог.
5. Маклер.
6. Промоутер.
7. Сіті-менеджер.
8. Трейдер.

Отже, розглянемо чим займаються люди означених професій.

1. Бізнес-консультант: надає консультаційні послуги фірмам, установам, організаціям по широкому колу питань; його послугами користуються організації, які не мають у своїх структурах відповідних відділів або бажаючи щось змінити, але не знаючі як.
2. Бренд-менеджер – просування певної торгової марки. В англійській мові слово “бренд” початково означало “ печатка, фабрична марка, тавро”.В українській мові поки не знайшлося адекватного словосполучення, тому говоримо поки що без перекладу – бренд -(або бранд -) менеджер.
3. Брокер – посередник при укладанні угод.
4. Маркетолог організація стратегії продажу. Начальник відділу маркетингу – розробляє маркетингову політику на підприємстві на основі аналізу споживацьких якостей продукції, що випускається і прогнозування попиту та ринкової кон’юнктури ;
Керівництво проведенням досліджень основних факторів, які формують динаміку споживацького попиту на продукцію підприємства, співвідношення попиту і пропозиції на аналогічні види продукції, технічних та інших споживацьких якостей конкуруючої продукції.
5. Маклер - посередник при укладанні угод на фондових, товарних та валютних біржах ; ділок, який надає які-небудь послуги за плату.
- 6.Промоутер – просування будь-якого товару чи послуги.
7. Сіті-менеджер - регіональний торговий представник, директор міських продажів.
- 8.Треjder – Trader- торговець (англ.).

Ф І Н А Н С И.

1. Бухгалтер - обраховує прибутки і витрати; оформляє бухгалтерську документацію ;готує і здає звіти до податкової інспекції та інші перевіряючи організації ; складає звітні калькуляції собівартості продукції (робіт, послуг)проводить нарахування та перерахування платежів до державного бюджету, внесків у позабюджетні фонди, заробітної плати співробітників, податків та ін.; робота суворо регламентована інструкціями, указами і постановами.
2. Контролер банку – здійснює банківські операції по розрахунково-касовому обслуговуванню і кредитуванню населення. підприємств ; приймає вклади, інші види заощаджень, платіжні документи, слідкує за правильністю їх оформлення ;готує виписки клієнту по розрахунковому рахунку, готує ділові документи, розраховує по процентній ставці розміри виплат, оформляє акредитиви, розрахункові чеки, продаж і купівлю цінних паперів (сертифікатів, лотарей, акцій); продає та купує валюту.
3. Податковий інспектор- контроль за дотриманням податкового законодавства
4. Фінансовий директор-визначає фінансову політику організації і керує фінансовими потоками підприємства. Важливий досвід (не менше 5 років) у фінансових видах діяльності.
5. Фінансовий менеджер – людина, яка керує фінансовими ресурсами підприємства ; ключова фігура в кожній фірмі в будь –якій сфері бізнесу, тому що будь-яка фірма, підприємство мають у своєму розпорядженні фінансові ресурси, якими треба керувати.
6. Аудитор - особа, уповноважена фінансовим органом чи запрошена підприємством, фірмою ; проводить внутрішній і зовнішній (незалежний)

контроль підприємств ; здійснює перевірку рахунків, ревізію звітності та її достовірність та законність виконуваних операцій.

II. Завдання: використовуючи довідник професій знайти професії, які відносяться до сфери бізнесу і фінансів. Підсумок заняття.

Висновки

Отже, в даній роботі ми показали , що професійні інтереси старшокласників та особливостей профорієнтаційної роботи з ними – одне з найбільших завдань практичного психолога, батьків та суспільства .

Було проведено аналіз наукової літератури, підібрано комплекс методик та проаналізовано результати дослідження, що дали змогу глибше вивчити професійні інтереси і наміри старшокласників та рівень профорієнтаційної роботи з ними з боку школи.

Здобувачів освіти хвилює проблема вибору професії, свого положення в майбутньому, власного права на самовизначення, тому вони ведуть на цю тему дискусії з однолітками, батьками, вчителями. Вони розуміють, що вибір професії не приймається як одномоментний акт, а тому присвячують цьому багато часу, співвідносять себе і свої можливості з різноманітним світом професій, та знаходять для себе оптимальний варіант.

Мета шкільного психолога, соціального педагога, класного керівника, вчителів-предметників та інших членів педагогічного колективу виробити в учнів внутрішню готовність самостійно, усвідомлено планувати, корегувати, реалізовувати перспективи свого професійного, особистісного та життєвого розвитку.

З огляду на це, шлях до фахового покликання може пролягати й через інші професії, а професійне самовизначення, як психологічний засіб забезпечення людському індивідові дальшого особистісного росту,

оптимізації його соціальної самореалізації в умовах суспільного виробництва, що постійно змінюється, може тривати все життя.

Отже, для практичного психолога профорієнтаційна робота починається з ознайомлення молодших школярів зі світом професій, в допомозі середній і старшій школі у визначенні майбутньої сфери діяльності та проведення інформаційно-просвітницької роботи, діагностики, консультації.

Додатки

Додаток 1

Перелік психодіагностичних методик, які використовуються практичними психологами при проведенні профорієнтаційної роботи з учнями школи.

1. Примірний план опитування школярів для виявлення їх профнамірів.
1. Чи обрав ти професію або коло професій?
2. Чому ти обрав цю область праці, чим тебе приваблює професія?
3. Який основний зміст професії?
4. В яких областях (науки, культури, просвіти тощо) працюють спеціалісти даного профіля?
5. Чи знаєш ти умови, режим праці і оплати, можливі підвищення кваліфікації?
6. Чи знаєш ти, які навчальні заклади готують спеціалістів даного профіля?
7. Чи замислювався ти над тим, чи є в тебе якості, необхідні для того, щоб оволодіти цією професією, стати хорошим спеціалістом? Чи можеш ти їх назвати?
8. Вважаєш ти рівень своїх знань достатнім для того, щоб почати навчання в обраній сфері праці?
9. Знання яких шкільних предметів в більшій мірі потрібні для оволодіння обраною професією?
10. Чи готуєшся ти до свого професійного майбутнього (відвідуєш курси, лекції, займаєшся самопідготовкою)?
11. Як ти вважаєш, що заважає здійсненню твого професійного вибору?

12.Що найбільшим чином вплинуло на твій вибір (інтерес до професії, її важливість і необхідність, поради батьків, педагогів, друзів)?

13.Чи згодні батьки з твоїм вибором?

Додаток 2

Перелік тем лекцій для батьків з проблеми профорієнтації

з врахуванням вікових етапів розвитку учнів:

1-4 класи

- Трудове виховання молодшого школяра в сім'ї.
- Виховання поваги до людей праці.

5-9 класи

- Підготовка школяра до вибору професії.
- Здібності дитини /загальні і спеціальні/.
- Роль сім'ї в підготовці дітей до свідомого вибору професії
- Трудове виховання в сім'ї - необхідна умова оволодіння будь-якою професією.

10-11 класи

- Здоров'я і вибір професії.
- Розвиток господарства міста і потреба в робочих кадрах.
- Шляхи одержання професії підлітком.
- Можливості трудовлаштування юнаків і дівчат.

Додаток 3

АНКЕТУВАННЯ

учнів з метою вивчення їх професійних намірів

та організації роботи з профорієнтації.

Анкета учня 3 класу.

1. Напиши, які ти знаєш професії.
2. Які професії тобі подобаються?

3. Чи є серед них така, яка тобі подобається найбільше? Підкресли, яка.
4. Чи знаєш ти, де і ким працюють твої батьки?

Анкета учня 4 класу.

1. Напиши якомога більше професій, про які ти чув і знаєш.
2. Які професії тобі подобаються найбільше (назви 3-4 з них).
3. Чи розмовляють з тобою батьки про свою роботу? Чи знаєш ти, що вони роблять? Напиши коротко.
4. Чи відвідуєш ти який не будь гурток чи секцію, спеціальну школу (музичну, художню, спортивну)? Напиши.
5. Чим тобі подобається займатися у вільний час?

Анкета учня 5 класу.

1. Ти закінчив початкову школу. Став дорослішим. Чи змінилися твої симпатії, інтереси? Які професії тобі подобаються зараз?
2. Чи є серед них для тебе найпривабливіша?
3. Які навчальні предмети тобі найбільше подобаються (назви 2-3)?
4. Чим ти займаєшся у вільний від навчання час (гуртки, захоплення)?
5. Чи подобається тобі читати? Якщо так, то які книги ти читаєш з задоволенням? Назви 2-3 найулюбленіших.

Анкета учня 6 класу.

1. Напиши відомі тобі підприємства нашого району.
2. В представниках яких професій мають потребу ці підприємства?
3. Які професії подобаються тобі найбільше?
4. Які гуртки, секції ти відвідуєш?
5. Які книги ти любиш читати. Назви улюблені.
6. Що ти вмієш робити своїми руками (шити, майструвати, малювати ...)
7. Які твої обов'язки вдома?
8. З представниками яких професій ти хотів би зустрітися?

Анкета учня 7 класу.

1. Як ти вважаєш, у яких спеціальностях є потреба у нашому суспільстві?
2. Що ти знаєш про ці спеціальності?
3. Які професії тобі подобаються?
4. Чи обрав ти для себе професію. Якщо так, то яку?
5. Назви гуртки, секції, спецшколи, які ти відвідуєш.
6. Чим ти займаєшся у свій вільний час?
7. Які навчальні предмети подобаються тобі найбільше (назви 2-3)?
8. Які навчальні предмети тобі даються легко?
9. У яких навчальних закладах або на яких підприємствах ти хотів би побувати на екскурсії?

Анкета учня 8 класу.

1. Які навчальні заклади району, області ти знаєш? Яких спеціалістів там готують?
2. Які навчальні заклади області у тебе викликають інтерес?
3. Які професії, сфери діяльності тобі подобаються?
4. Чи обрав ти для себе професію? Якщо так, то яку?
5. Де, у якому навчальному закладі плануєш її здобути?
6. Як ти готуєшся до здійснення свого вибору?
7. Чи дають тобі поради стосовно вибору професії твої батьки? Яку?
8. Твоє улюблене заняття у вільний час.
9. З представниками яких професій, навчальних закладів ти хотів би зустрітись?

Анкета учня 9 класу.

1. Які ваші плани на майбутнє після закінчення 9 класу:
 - а) 10 клас;
 - б) ПТНЗ (який?);

в) технікум (який?).

2. Яку професію ви плануєте одержати у середньому спеціальному закладі після закінчення 9 класу?

3. Ви плануєте продовжити навчання у 10 класі. Чи обрали ви навчальний заклад у якому хотіли б навчатися після закінчення школи? Яку професію хотіли б здобути?

4. Що радять вам ваші батьки з приводу вибору професії?

5. Яким чином ви готуєтеся до здійснення вибору (курси, практична проба сил, читання, зустрічі із спеціалістами)?

6. Чи є у вас професія-дублер?

Анкета учня 10 класу.

1. Чому призначений ваш вільний час?

2. Які шкільні дисципліни вам даються легше? Які з них для вас найцікавіші?

3. Назвіть тематику них, які вам найбільше подобається читати.

4. Ви плануєте після закінчення школи:

а) навчатися;

б) працювати;

в) працювати і навчатись.

5. Як здійснюється підготовка до вашого вибору?

6. Чи бували ви у навчальному закладі, на підприємстві, які вас цікавлять? Що ви знаєте про вашу майбутню спеціальність (умови прийому, навчання, роботи, оплати праці).

7. Чи схвалюють ваш вибір:

а) батьки;

б) вчителі;

в) друзі.

8. Чи є у вас професія-дублер?

Анкета учня 11 класу.

1. Ви закінчуєте школу. Які ваші плани на майбутнє?
2. Чи маєте ви резервний варіант на випадок нездійснення першого? Якщо так, то вкажіть який.
3. Чи співпадають ваші плани з побажаннями ваших батьків?
4. Що дала вам школа у пізнанні та підготовці до майбутньої професії?
5. Кілька слів про те, як ви уявляєте сою майбутню професійну діяльність. Що для вас у ній значиме (зміст праці, перспективи росту, творчість, оплата, кар'єра тощо)?

Анкета для батьків учнів 9-11 класів.

1. Прізвище, ім'я та по батькові вашої дитини.
2. Ким хоче стати ваша дитина?
3. Куди ви радите вашій дитині поступати після 9 класу:
 - 10 клас;
 - 10 клас з поглибленим вивчення певних предметів;
 - ліцей, гімназія, коледж;
 - середні спеціальні навчальні заклади (за якою спеціальністю?);
 - технікум (за якою спеціальністю?);
4. Чи погоджується дитина з вами?
5. Якщо не погоджується, то чому?
6. Які труднощі має дитина у навчанні?
7. Які інтереси і нахили ви відзначаєте у своєї дитини?
8. Що ви робите для розвитку інтересів вашої дитини?
9. Які риси характеру ви можете відмітити у вашої дитини?

Дата _____ Підпис _____

Анкета для старшокласників.

1. Чи прийняли ви рішення про вибір майбутньої професії?

так ні

2. Ваш основний варіант майбутньої професії

3. Ваш запасний варіант майбутньої професії

4. Які шкільні предмети необхідні вам для оволодіння майбутньою професією? _____

5. Які оцінки ви маєте з цих предметів?

6. На чому базують ваші знання про обрану професію;

а) спостереження за чияюсь працею;

б) бесіди (рекомендації) вчителів;

в) бесіди (рекомендації) батьків;

г) розповіді товаришів;

д) заняття в гуртках, факультативах;

е) читання книг, журналів, радіо- і телепередачі.

7. Що вплинуло на ваш вибір:

· цікавість;

· умови праці;

· престижність;

· оплата праці;

· перспективність;

· доступність;

· корисність;

· покликання.

8. Чим вам подобається займатися у вільний час? _____

9. Що ускладнює здійснення професійного вибору;

- недоступність професії;
- сумніви;
- невпевненість;
- платіжна неспроможність;
- проблеми зі здоров'ям;
- інше _____.

10. Чи впевнені ви у здійсненні своїх планів?

Так Ні

Дякуємо за відвертість!

Додаток 4

Оцінка готовності учнів до професійного самовизначення

Готовність до професійного самовизначення представляється нам багатогранним психологічним явищем, що складається з декількох компонентів. Ми виділяємо шість таких компонентів: стійкий професійний інтерес; міра достовірності інформації про передбачувану професійну діяльність, яка заснована на джерелі отримання інформації; ступінь привабливості передбачуваної трудової діяльності; особиста самооцінка своєї відповідності професії; потреба в отриманні професії; ступінь упевненості в оволодінні професією.

Для вимірювання готовності до професійного самовизначення, що за своєю суттю є кількісно не оцінюваним явищем, розроблена методика, заснована на ідеях кваліметрії. В основі кваліметрії (лат. “квалітас” - якість, “метрон” - міра) лежать декілька початкових положень:

- 1) будь-яку якість можна зміряти, перевівши її в числову функцію своїх структурних компонентів;
- 2) якість залежить від ряду властивостей, створюючих структуру якості;

3) кожна властивість (структурна одиниця якості) визначається двома числами - відносним показником і ваговитістю. Сума ваговитостей всіх структурних компонентів нормується на 100% (або на 1), а відносний показник характеризує виявлений рівень вимірюваної властивості.

Виходячи зі складених компонентів готовності до професійного самовизначення і основних положень кваліметрії, був розроблений метод кількісної оцінки даного явища, що включає 13 питань з шести компонент, що становлять, з можливим набором дискретних відповідей від 2 до 7.

В результаті застосування даної методики отримуємо кількісний показник, що дає процентний вираз готовності оптанта до професійного самовизначення по виділених шести компонентах.

Анкета-оцінка готовності до професійного самовизначення

1. Чи вибрали Ви свою майбутню професію?

1. Так. 2. Hi

2. Звідки Вам стало відомо про дану професію?

1. Від друзів 2. Із засобів масової інформації. 3. Від родичів. 4.
У школі.

3. Ваше ставлення до вибраної професії?

1. Зовсім не подобається.
2. Не подобається.
3. Скоріше не подобається, чим подобається.
4. Важко відповісти.
5. Скоріше подобається, чим не подобається.
6. Подобається.
7. Дуже подобається.

4. Чи готуєте Ви себе до вибраної професії?

1. Не готую.
2. Виробляю в собі професійно якості.
3. Читаю відповідну літературу.

4. Займаюся у кружку, секції.

5. Пробували Ви працювати по даній професії?

1. Ні. 2. Так.

6. Як Вам сподобалося перша “проба сил”?

1. Я розчарований. 2. Так собі. 3. Непогано. 4. Я в захваті

7. Чи вважаєте Ви, що підходите для даної професії?

1. Ні 2. Не знаю 3. Так.

8. Чи готові Ви подолати серйозні перешкоди, щоб опанувати дану професію?

1. Ні 2. Не знаю 3. Так.

9. Чи вважаєте Ви, що якщо позбудетеся можливості працювати по даній професії, то життя втратить для Вас сенс?

1. Ні 2. Не знаю 3. Так.

10. Чи здатні Ви ризикнути ради улюбленої справи, навіть, якщо шанси не на вашу користь?

1. Ні 2. Не знаю 3. Так.

11. Чи готові Ви довго і копітко працювати для оволодіння улюбленою справою?

1. Ні 2. Не знаю 3. Так.

12. Чи впевнені Ви, що в майбутньому працюватимете за вибраною професією?

1. Впевнений 2. Не впевнений

13. Як Ви думаєте, чи зміниться Ваш вибір професії до часу закінчення школи?

1. Зміниться 2. Важко сказати 3. Не зміниться

Інструкція з обробки анкети

Анкета дуже проста у використанні, що робить доступною роботу з нею кожному класному керівникові, вчителю-наочнику, викладачеві, майстрові

виробничого навчання. Для заповнення анкети потрібен всього лише аркуш паперу, на якому учні проставляють порядковий номер питання і номер вибраної відповіді з декількох запропонованих. Допускається відповідати не на всі питання анкети. Якісний показник готовності до професійного самовизначення обчислюється таким чином. Оскільки кількість відповідей на кожне питання різна, тобто різне число градацій, виникає завдання перекладу різнобалльних систем оцінок в єдину п'ятибальну шкалу. Цей перехід здійснюється за правилом $T=5*M/N$, де T - перетворена оцінка; N - число можливих відповідей на конкретне питання; M - номер конкретної відповіді (де M міняється від 1 до N).

Перетворена оцінка T на кожні 13 питань множиться на ваговитість K даної якості, вираженої певним питанням. Ваговитості питань анкети:

$$K1=20\% \quad K8=5\%$$

$$K2=5\% \quad K9=5\%$$

$$K3=20\% \quad K10=5\%$$

$$K4=5\% \quad K11=5\%$$

$$K5=5\% \quad K12=5\%$$

$$K6=10\% \quad K13=5\%$$

$$K7=5\%$$

Загальна сума ваговитостей дорівнює 100%.

Кількісний результат кожної з 13 відповідей P рівний добутку T на K :

$$P1=T1*K1 \quad P8=T8*K8$$

$$P2=T2*K2 \quad P9=T9*K9$$

$$P3=T3*K3 \quad P10=T10*K10$$

$$P4=T4*K4 \quad P11=T11*K11$$

$$P5=T5*K5 \quad P12=T12*K12$$

$$P6=T6*K6 \quad P13=T13*K13$$

$$P7=T7*K7$$

Необхідно звернути увагу на те, що якщо школяр не зміг дати відповідь на якесь з питань, перетворена оцінка Т на це питання розраховуватиметься з урахуванням того, що $M=1$. Це відповідає мінімальному кількісному показнику.

Загальний бал анкети рівний сумі всіх тринадцяти кількісних показників F:

$$F= F1+ F2+ F3+ F4+ F5+ F6+ F7+ F8+ F9+ F10+ F11+ F12+ F13$$

За наявності в школі комп'ютера обробка результатів анкети може бути проведена з його допомогою, що значно полегшує роботу профконсультанта.

Складання робочої розрахункової програми для ЕОМ можуть провести самі інформатики, що вчаться під керівництвом вчителя (викладача), і обчислювальної техніки.

Кількісний результат може бути використаний як один з показників, що характеризують особу що вчиться в цілях профорієнтацій.

Література

1. Вивчення професійних намірів старшокласників. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
2. “Анкета інтересів”. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
3. “Карта інтересів”-модифікована методика А.Є.Голомштока (174 питання). Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. –М.:”Просвещение”, 1996.

4. Диференційовано-діагностичний опитувальник (ДДО) за Клімовим Е.А. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. –М.:”Просвещение”, 1996.
5. Методика Йовайши. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
6. “Квадрат інтересів”. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
7. Опитувальник професійної готовності (ППГ) за Л.Кабардовою). Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
8. Методика “КОС-1”. Овчарова Р.В. Справочная книга школьного психолога. –М.:”Просвещение”, 1996.
9. Методика “КОС-2”. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
10. Методика Д.Голланда. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.
11. Діагностичний питальник “Людина-машина”. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997. Практическая психодиагностика/под ред. Д.Я.Райгородского. -Самара: "БАХРАХ", 1998.
12. “Структура мотивації трудової діяльності” К.Замфир. Мотивация и мотивы. –С-Пб.:”Питер”, 2000.
13. “Вивчення рівня задоволення своєю професією та різними сторонами професійної діяльності” (Н.Н.Журін, Є.П.Ільїн). Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 2013.
14. Теплінг-тест (“олівцева проба”). Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 2003.
15. Практикум “Самопізнання властивостей уваги”. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 2004.
16. Практикум “Пам’ять, її значення для професійної діяльності”. Уніат С., Комінко С. Вибір професії або задача з багатьма невідомими. –Тернопіль: “Підручники і посібники”., 1997.

17. Вивчення інтересів та схильностей дітей. Романовська Д.Д., Чаплак Я.В. Психологічне забезпечення внутрішньої диференціації у навчально-виховній роботі в дошкільній та початковій ланках освіти.-Чернівці, 2001.
18. Вивчення актуальних потреб та нахилів дитини. Романовська Д.Д., Чаплак Я.В. Психологічне забезпечення внутрішньої диференціації у навчально-виховній роботі в дошкільній та початковій ланках освіти.-Чернівці, 2001.
19. Методика “За і проти” (Н. Пряжников). Івашина Є.В. Абетка етикету спілкування. –К., 1998.
21. Орієнтаційна анкета Б.Басса. Кардаш В.В. Диференційна діагностика неврозів (метод. Рекомендації). –Луцьк.,2000.
22. “Професійні переваги”. Федоров В.Д. психодіагностика особистості в системі диференціації. –Хм., 1993.
23. “Що нам цікаво?” Федоров В.Д. психодіагностика особистості в системі диференціації. –Хм., 1993.

«Програма для участі у першому етапі в Всеукраїнському конкурсі авторських програм практичних психологів, соціальних педагогів

«Новітні технології у новій школі»

Просвітницькі програми

«Корекційно-розвильна програма з розвитку

пізнавальних процесів у здобувачів освіти»

Москаленко Інна Миколаївна

М.Т.+380987786079

mail: innamsn@ukr.net

ТЕМА:

**КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА ПРОГРАМА
З РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ**

Матеріал підготувала
практичний психолог
Москаленко І.

Олександрівка 2021

Зміст

Вступ.....2

РОЗДІЛ І ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБДАРОВАНОСТІ...4

1.1 Обдарованість: суть, види, принципи.....	4
1.2 Здібності та задатки як основа обдарованості	5
1.3 Талант як вищий рівень розвитку обдарованості.....	7
1.4 Обдаровані діти.....	9
РОЗДІЛ II КОРЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ.....	13
ВИСНОВКИ.....	34
ЛІТЕРАТУРА.....	35
ДОДАТКИ.....	36

Вступ

При всій індивідуальній своєрідності проявів дитячої обдарованості існує доволі багато рис, характерних для більшості обдарованих

дітей. Причому поряд з прихованими від непрофесійного погляду, немало таких, які часто проявляються в поведінці дитини, в її спілкуванні з ровесниками і дорослими і, звичайно ж, у пізнавальній діяльності. Цінність їх в тому, що вони практично завжди можуть бути помічені батьками. Особливої уваги заслуговують ті якості, які істотно відрізняють обдарованих дітей від їх ровесників. Розуміння цих особливостей – необхідна ланка ефективної розвивально-виховної взаємодії батьків із обдарованими дітьми.

Психологічний супровід дітей від самого початку навчання в школі дає змогу здійснювати динамічне спостереження, моніторинг розвитку сфер пізнання, почуттів та емоцій здобувачів освіти. Однією із форм психологічного супроводу дітей у школі є розвивальні заняття. Робота з корекції пізнавальної сфери молодшого школяра проводиться з метою вдосконалення психічних процесів, що забезпечують успішність навчальної діяльності. Корекційні заняття спрямовані на розвиток недостатньо сформованих сторін психічної діяльності дитини.

Запропоновані розвивальні заняття можна проводити для дітей, які мають низький або високий рівень розвитку психічних процесів відповідно до діагностування. Заняття проводяться емоційно в ігровій формі та з ігровою мотивацією. Тому в даній програмі широко використовуються різноманітні ігри (сюжетно-рольові, дидактичні, з правилами), ігрові завдання, вправи. Запропоновані в програмі завдання не є новими. Їх широко використовують на практиці, більшість з них апробовані в практичній роботі. Деякі з них є модифікаціями відомих психологічних методик та стандартизованих тестів. Ці методики можуть

служити для поглибленого вивчення та для корекції пізнавальних процесів дитини.

Мета програми: активізація розвитку пізнавальних процесів, корекція психічних процесів до досягнення рівня вікової норми.

Завдання програми:

1. Корекція та розвиток пізнавальних процесів.
2. Корекція, активізація та удосконалення розумових операцій.
3. Розвиток комунікативних умінь і навичок.
4. Розвиток загальної та дрібної моторики рук.
5. Збагачення словникового запасу.
6. Зняття емоційного напруження та створення емоційно-комфортної атмосфери.

Методи та форми роботи:

1. Вправи на розвиток пізнавальної та емоційно-вольової сфери.
2. Комунікативні та рухливі ігри.
3. Вправи на розвиток моторики.
4. Релаксаційні вправи.

Очікувані результати: після реалізації програми у дітей молодшого шкільного віку підвищиться рівень просторової, дивергентної та творчої уяви, збільшиться творча активність. Діти зможуть швидше зосереджувати, переключати та розподіляти увагу. Зможуть більше

запам'ятовувати та швидше встановлювати логічні зв'язки, узагальнювати та абстрагувати.

Організація корекційної роботи:

1. Форма проведення – групова (індивідуальна),
2. Загальна кількість занять – 8,
3. Тривалість занять – 40-45 хв.
4. Заняття проводяться – один раз на тиждень.

РОЗДІЛ I ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБДАРОВАНOSTI

1.1 ОБДАРОВАНІСТЬ: СУТЬ, ВИДИ, ПРИНЦИПИ

На рубежі ХХ—ХХІ ст. окреслилися принципово нові риси світової цивілізації, пов'язані з особливостями функціонування постіндустріальних суспільств, інформаційних технологій, процесів глобалізації, що дає підстави стверджувати про формування нової цивілізації — ноосферно-космічної. Найбільшого успіху досягатимуть держави, які мають висококваліфіковані кадри у високотехнологічних галузях виробництва. Тому проблема обдарованості, творчості, інтелекту виходить на передній план у державній політиці, визначаючи пошук, навчання і виховання обдарованих дітей та молоді, стимулювання творчої праці, захист талантів. Закон України «Про освіту» передбачає з метою розвитку здібностей, обдарувань і таланту дітей створення профільних класів (з поглибленим вивченням окремих предметів або початкової допрофесійної підготовки), спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів, навчально-виховних колективів, об'єднань. Найбільш обдарованим дітям держава надає підтримку і заохочує їх (виділяє стипендії, направляє на навчання і стажування до провідних вітчизняних і зарубіжних освітніх центрів).

Обдарованість — індивідуальна потенціальна своєрідність задатків людини, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній галузі діяльності. У педагогіці виділяють кілька типів обдарованості: раціонально-мислительний (необхідний вченим, політикам, економістам); образно-художній (необхідний дизайнерам, конструкторам, художникам, письменникам); раціонально-образний (необхідний історикам, філософам учителям); емоційно-почуттєвий (необхідний режисерам, літераторам). Російський педагог Ю. Гільбух виділяє загальну (розумову) і спеціальну (художню, соціальну, спортивну) обдарованість. Кожен з типів охоплює по кілька видів обдарованості, а кожен вид тлумачиться як спеціальні здібності. В умовах загальноосвітньої школи важливо правильно організувати роботу учителя з обдарованими дітьми, не тільки створюючи необхідні умови для їх розвитку, а й психологічно готуючи їх до наполегливої праці, самовиховання. Обдаровані діти — діти, в яких у

ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності. Вони вирізняються серед однолітків яскраво вираженими можливостями в досягненні результатів на якісно вищому рівні, який перевищує певний умовний «середній» рівень. Їх успіхи не є випадковими, а виявляються постійно.

Обдаровані діти характеризуються порівняно високим розвитком мислення, тривким запам'ятовуванням навчального матеріалу, розвинутими навичками самоконтролю в навчальній діяльності, високою працездатністю тощо, їм властива висока розумова активність, підвищена схильність до розумової діяльності, неординарність, свобода самовияву, багатство уяви, сформованість різних видів пам'яті, швидкість реакції, вміння піддавати сумніву і науковому осмисленню певні явища, стереотипи, догми. Вони завжди виявляють уважність, зібраність, готовність до напруженої праці, що переростає в працелюбність, в потребу працювати безустанно, без відпочинку.

Мислення їх відзначається високою оперативністю (продуктивністю). Коло їх пізнавальних інтересів не обмежується однією проблемою, постійно розширюється, що є стимулом розумової активності. Взаємодія учителя з обдарованими дітьми повинна базуватися з урахуванням таких психолого-педагогічних принципів: - формування взаємин на основі творчої співпраці; - організація навчання на основі особистісної зацікавленості учня, його індивідуальних інтересів і здібностей (сприяє формуванню пізнавальної суб'єктивної активності дитини на основі його внутрішніх уподобань); - превалювання ідеї подолання труднощів, досягнення мети в спільній діяльності педагога та учнів, самостійній роботі учнів (сприяє вихованню сильних натур, здатних виявити наполегливість, дисциплінованість); - вільний вибір форм, напрямів, методів діяльності (сприяє розвитку творчого мислення, вміння критично оцінювати свої можливості й прагнення самостійно вирішувати все складніші завдання); - розвиток системного, інтуїтивного мислення, вміння «згортати» і деталізувати інформацію (дисциплінує розум учня, формує творче, нешаблонне мислення); - гуманістичний, суб'єктивний підхід до виховання (передбачає абсолютне визнання гідності особистості, її права на вибір, власну думку, самостійний вчинок); - створення нового педагогічного середовища (будується на основі співдружності педагогів, колег, однодумців у творчому вихованні дітей). Втілення цих принципів у життя потребує творчого підходу до організації навчання як інтегрованого процесу, який сприяє формуванню цілісної картини світу, дає змогу учням самостійно обирати «опорні» знання з різних наук при максимальній орієнтації на власний досвід.

1.2 ЗДІБНОСТІ ТА ЗАДАТКИ ЯК ОСНОВА ОБДАРОВАНОСТІ

Психологічний аналіз показує, що будь-яку діяльність можна розкласти на окремі психічні функції, що являють собою найбільш загальні родові форми діяльності. Окремі психічні функції реалізуються складними, нейрофізіологічними функціональними системами, що мають властивість, що дозволяє здійснювати визначену психічну функцію. Ця властивість – загальна здатність, віднесена до конкретної психічної функції. Здібності – є властивості функціональних систем, що реалізують окремі психічні функції, що мають індивідуальну міру виразності і виявляються в успішності і якісній своєрідності освоєння і реалізації діяльності.

Як же співвідносяться здібності і задатки? Загальні властивості нервової системи, специфіку організації головного мозку, що виявляються в продуктивності психічної діяльності, відносять до загальних задатків, спеціальні задатки – властивості нейронів і нейронних модулів (нейронних ланцюгів). Здібності не формуються з задатків. Здібності і задатки є властивостями: перші – функціональних систем, другі – компонентів цих систем. З розвитком системи змінюються і її властивості, що визначаються як елементами системи, так і їхніми зв'язками. Існує й інше розуміння задатків: їхній можна розглядати як генетичні програми, що визначають розвиток функціональних систем у структурі мозку і людини в цілому як індивіда. Здібності реалізують функцію відображення і перетворення дійсності в практичній і ідеальній формах. Здібності – одне з базових якостей психіки поряд зі змістовною стороною, що включає знання про об'єктивний світ і переживання. Розвиток здібностей відбувається в процесі життєдіяльності і діяльності (навчальної, трудовий, ігровий). Джерелом цього розвитку виступає протиріччя між наявним рівнем розвитку здібностей і вимогами діяльності. Найважливішим моментом розвитку здібностей є тонке пристосування операційних механізмів до умов діяльності. Розвиток здібностей проходить через три етапи:

* по-перше, дитина, на відміну від тварини, народжується з незавершеним формуванням функціональних систем психічної діяльності, що визрівають протягом тривалого постнатального періоду. Цей процес визрівання визначається середовищем життєдіяльності; * по-друге, подальший розвиток диктується соціальними формами діяльності; * по-третє, розвиток здібностей визначається індивідуальними цінностями. Саме ці індивідуальні цінності і змісти будуть визначати якісну специфіку здібностей, від її буде залежати, що побачить і запам'ятає людину. Людина від природи наділена загальними здібностями. Спеціальні здібності – є загальні здібності, що набули риси оперативності під впливом вимог діяльності. Обдарованість визначається як інтегральний прояв здібностей з метою конкретної діяльності. Інтелект же можна визначити як інтегральний прояв здібностей, знань і умінь. В інтелекті операційні дії

здібностей доповнюються більш узагальненими операційними схемами, планами і програмами поведінки, а також знаннями про зовнішній світ, про інших людей і самому собі. Талант – є прояв інтелекту у відношенні конкретної діяльності, пізнання природи. Духовні здібності – це інтегральний прояв інтелекту і духовності особистості. У своєму вищому прояві духовні здібності характеризують генія. В.М. Теплов підкреслював, що значним творцем може бути тільки людині з великим духовним змістом. Якщо здібності виявляються в діяльності, то духовні здібності визначають учинок. Якщо при розгляді здібностей ми маємо справу із суб'єктом діяльності, то в духовних здібностях виявляється особистість, тобто духовні здібності складають сутність індивідуальності людини. Здібності тією чи іншою мірою дані природою всім, але серед нас, як зірочки, іноді зустрічаються дуже обдаровані люди.

Може їх було б більше, якби із самого дитинства їм давали можливість вийти за рамки «учбово-педагогічного процесу», якби стимулювали обдарованість. Феноменологію творчості можна розділити на три основних види, яким відповідають типи творчості: Стимульно-продуктивний – діяльність може мати продуктивний характер, але ця діяльність щораз визначається дією якого-небудь зовнішнього стимулу. Вищі прояви на цьому рівні відбивають високий рівень розвитку розумових здібностей і тотожні поняттю «загальна обдарованість»; Евристичний – діяльність приймає творчий характер. Маючи досить надійний спосіб рішення, людина продовжує аналізувати склад, структуру своєї діяльності, зіставляє між собою окремі задачі, що приводить його до відкриття нових оригінальних, зовні більш дотепних способів рішення. Кожна знайдена закономірність переживається самим евристом як відкриття, творча знахідка. У той же час вона оцінюється тільки як новий, «свій» спосіб, що дозволить йому вирішити поставлені перед ним задачі; Креативний – самостійно знайдена емпірична закономірність не використовується як прийом рішення, а виступає як нову проблему. Знайдені закономірності піддаються доказу шляхом аналізу їхньої вихідної генетичної підстави. Тут дія індивіда здобуває характер, що породжує, і усе більш утрачає форму відповіді: його результат ширше, ніж вихідна мета. Таким чином, творчість у вузькому змісті слова починається там, де перестає бути тільки відповіддю, тільки рішенням заздалегідь поставленої задачі. При цьому воно залишається і рішенням, і відповіддю, але разом з тим у ньому є щось «поверх того», і цим і визначається його творчий статус. Два останніх рівні фіксують те, що прийнято називати «творча обдарованість».

Таким чином, розуміння творчих здібностей Д.Б. Богоявленської і її послідовників не збігається з тим, що в даний час розглядається як загальну обдарованість (високий рівень розвитку здібностей). Але воно не

збігається і з другою концепцією, що представляє «креативність» чи «творча обдарованість». У протиріччя Гілфорду вони говорять, що рух думки в різних напрямках не є результатом його руху вшир, а, навпаки, усередину.

1.3 ТАЛАНТ ЯК ВИЩІЙ РІВЕНЬ ОБДАРОВАНOSTІ

„Працюючи над проектом нового космічного корабля, Незнайко, Гвинтик і Шпунтик припустились якоїсь помилки в розрахунках, у яких були задіяні кінетична енергія теплового руху молекул газу і швидкість світла. Ось цей самий «огріх» і потрібно відшукати. Така задачка — зовсім не дитяча забава, а завдання з всеукраїнської олімпіади з природничих предметів для дев'ятикласників. Щоб «розчистити дорогу» для космічного корабля, потрібно мати глибокі знання з фізики і математики, мати гнучкий розум і здатність мислити в рамках кількісних і просторових відношень, володіти мовою числової і знакової символіки. Дітей, які мають такі якості, заведено вважати обдарованими, проте природи цієї обдарованості вчені не розкрили дотепер.»

(Альберт Ейнштейн)

Чи завжди високі показники інтелекту дають підстави говорити про неординарність мислення дитини? Як з'ясувалося, ні. Талант не народжується на порожньому місці. Для його формування (крім багатьох суб'єктивних чинників) потрібне відповідне середовище, певна система виховання. Ви знаєте про те, що велика частина найгеніальніших учених ніколи не належала до списку відмінників і зразкових учнів? Мало того, багато хто з них, наприклад Томас Едісон, Чарльз Дарвін, Альберт Ейнштейн, ніколи не були блискучими учнями. Чому? Традиційна система шкільної освіти з її специфічними, «рамковими» вимогами і критеріями оцінювання інтелектуального успіху ніколи не підходила і не підійде тим, у кому живе прагнення шукати невідшукуване і пізнавати непізнане всупереч усьому. Талановитість фізика, хіміка і математика не має нічого спільного з догматичністю і зубрінням.

Вчений виросте тільки з такої дитини, яка здатна керувати власною інтелектуальною діяльністю і, що найголовніше, цілеспрямовано будувати процес власного навчання. Потенційний природничник — це дитина, готова дати багатоваріантну оцінку того, що відбувається, сприйняти суперечливу інформацію, яка вміє переключатися, як кажуть психологи, з прямого на зворотний хід думки і думає категоріями неймовірного. Розглядаючи ближче природу обдарованості, хочеться поставити таке запитання: а чи можна назвати інтелектуально

необдарованими всіх тих дітей, які мають порівняно низькі досягнення у навчанні і «неадекватні» у рамках своєї школи? Наскільки це справедливо? Нині педагоги і вихователі, батьки і вчителі щораз більше схилиються до думки, що сучасна школа має бути «антропоцентричною», тобто працювати на розкриття кожного учня. У нашій країні це поки неможливо, але сам підхід, на мою думку, геніальний.

Обдарованість за своїм визначенням нездатна розвиватися в умовах зрівнялівки, серед стереотипних форм мислення, серед стандарту «бути як всі». Іншими словами, не дитина повинна підлаштовуватися під зміст освіти, ламаючи і перекроюючи себе, а сама освіта має бути здатна мімікрувати під кожну дитину. Ще Лев Миколайович Толстой говорив, що «виховання як навмисне формування людей за певними взірцями неплідне, незаконне і неможливе». Слабкий бік нашої системи освіти в тому, що нині ми з труднощами сприймаємо навіть створення спеціалізованих класів. Завважте, сьогодні ні школяр, ні його батьки не бажають відносити себе до тих учнів, що слабо встигають, хоча сам Вася Птичкін фізики на дух не переносить, а від органічної хімії йому стає зовсім погано. Але для обдарованої, скажімо, з математики дитини примітивне розжовування предмета і постійне повернення назад — це прямий шлях до загибелі: якщо вона втратить інтерес, перестане шукати і заглиблюватися, її здібності закриються. І коли таку дитину вчасно не «витягнути» з цього середовища, то може статися так, що золоті нитки її обдарованості розірвуться. Вона перестане працювати на розширення і збагачення себе. «На першому місці, — писав Ейнштейн, — завжди має стояти розвиток здатності до незалежного мислення і судження, а не набуття окремих специфічних знань. Якщо людина володіє основами досліджуваного предмета і навчилася мислити незалежно, вона напевно знайде свій шлях у житті і, крім того, скоріше адаптується до прогресу і змін, аніж той, хто принципово зосереджений на здобуванні детальних знань». Як правило, дитина, котра має схильність до природничих наук, — особистість багатогранна і непроста. І поруч з нею жити зовсім не просто. Для того щоб така дитина відбулася — оточенню потрібно докласти чималих зусиль.

1.4 ОБДАРОВАНІ ДІТИ

Творчий, інтелектуальний потенціал людей є рушієм прогресу суспільства, тому обдарованість необхідно своєчасно виявити і розвивати. Дослідники стверджують, що багато надзвичайно обдарованих людей не реалізували своїх можливостей через несприятливе виховання в дитинстві. Американські психологи, вивчивши життєвий шлях 400 видатних людей, виявили, що 60 % з них мали в школі значні труднощі, важко пристосовувалися до умов навчання, орієнтованого на середній рівень знань. Нерідко інтелектуально обдарована дитина не знаходить розуміння ні педагогів, ні однолітків.

Вивчення виявів обдарованості тривалий час було спрямоване переважно на інтелектуальні здібності. Дослідження проводили на основі тестів інтелекту, орієнтуючись на коефіцієнт інтелекту “IQ” (ай-кью) як

довгостроковий показник інтелектуальної діяльності індивіда. Однак американський дослідник П. Торренс дійшов висновку, що у вирішенні складних проблем найуспішніші не ті діти, які добре вчаться, і навіть не ті, у кого високий коефіцієнт інтелекту, тобто ці показники не визначають обдарованості. Психологи розглядають обдарованість як складне психологічне явище, невіддільне від особистості, як наявність здібностей, їх своєрідне поєднання, від якого залежить можливість успішної діяльності.

Обдарована дитина — дитина, яка вирізняється яскравими, очевидними, інколи визначними досягненнями або має внутрішні задатки для таких досягнень у певному виді діяльності.

Обдарованість дитини іноді важко відрізнити від навченості, яка є результатом підвищеної уваги батьків і педагогів до розвитку дитини. Це особливо яскраво виявляється при порівнянні рівня розвитку дітей із сімей з високим соціальним та освітнім статусом і дітей з родин, які не приділяють належної уваги розвитку дитини.

Слід розрізняти також обдарованість і прискорення темпів розвитку дитини, яке може виявитися тимчасовим. Така “талановитість” швидко згасає, оскільки відсутній прояв творчого компонента або його розвиток був несвоєчасним. Іноді дитина є носієм “прихованої обдарованості” (відсутність яскраво виражених ознак талановитості), що може бути спричинене негативним ставленням дорослих до успіхів дитини або її побоюванням бути неправильно зрозумілою. Тому в дошкільному дитинстві складно спрогнозувати талановитість, оскільки ознаки обдарованості можуть насправді бути ознаками швидкого темпу розвитку дитини.

До ранніх виявів обдарованості дитини належать: потужна енергійність, значна фізична, розумова і пізнавальна активність, порівняно низькі втомлюваність і потреба у відпочинку; раннє навчання ходьби та інших рухів; інтенсивний розвиток мовлення; допитливість, прагнення до експериментування; легке і швидке засвоєння та використання нової інформації; ранній інтерес до читання, часто — самостійне опанування його.

За даними московських психологів, складовими ранньої обдарованості є домінуюча роль пізнавальної мотивації; дослідницька творча активність, яка полягає у виявленні нового під час формулювання і розв'язання проблем; уміння знайти оригінальні рішення; здатність до прогнозування; створення ідеальних еталонів, що забезпечують високі естетичні, моральні, інтелектуальні оцінки.

Обдаровані діти наділені високим творчим потенціалом і високим рівнем розвитку здібностей. Здебільшого найважливішими характеристиками обдарованих дітей вважають:

- надзвичайно ранній вияв високої пізнавальної активності й допитливості;
- швидкість і точність виконання розумових операцій, що зумовлене стійкістю уваги та оперативною пам'яттю;
- сформованість навичок логічного мислення;
- багатство активного словника;
- швидкість і оригінальність вербальних (словесних) асоціацій;
- виражена установка на творче виконання завдань;
- розвиток логічного мислення й уяви;
- володіння основними компонентами уміння вчитися.

Важливою характеристикою обдарованості є креативність — здатність до творчості. Згідно із психологічними дослідженнями основою обдарованості є закладений від народження творчий потенціал, який розвивається впродовж усього життя людини. Він не залежить безпосередньо від рівня розумових здібностей, оскільки діти з високим рівнем інтелектуального розвитку іноді володіють незначним творчим потенціалом.

Обдаровані діти часто є оригінальними у поведінці та спілкуванні. Вони використовують особливі способи спілкування з дорослими й однолітками, чутливі до ситуації спілкування, виявляють уміння спілкуватися не лише словесно, а й за допомогою невербальних засобів (міміки, жестів, інтонації тощо), легко вступають у контакт з однолітками, прагнуть до лідерства у спільній діяльності. Обдаровані діти частіше за своїх однолітків обирають роль Дорослого в творчих іграх, змагаються з іншими дітьми. Не уникають вони відповідальності, пред'являють високі вимоги до себе, самокритичні; не люблять, коли до них ставляться із захопленням, обговорюють їхню винятковість, талановитість. Ці діти випереджають однолітків у моральному розвитку, активно прагнуть добра, справедливості, правди, виявляють інтерес до всіх духовних цінностей.

Обдарованість типологізують за різними критеріями. Наприклад, український психолог Юрій Гільбух на основі аналізу пізнавальних особливостей дитини виокремлює такі типи обдарованості:

- природничі теоретики (спрямованість пізнавального інтересу на осмислення абстрактних ідей, схильність до природничих знань);
- природничі прикладники (спрямованість пізнавального інтересу на розв'язання складних конструкторсько-технічних завдань, моделювання);
- гуманітарії (спрямованість пізнавального інтересу на мови, суспільні науки, літературу).

У результаті досліджень російських психологів під керівництвом Леоніда Венгера (1925—1992) зафіксовано такі здібності обдарованих дітей:

— уміння самостійно аналізувати ситуацію (виявляти наочні засоби, суттєві для вирішення завдань);

— розвиток децентрації (здатності змінювати власну точку відліку при вирішенні завдань, уміння ставити себе на місце іншої людини під час спілкування);

— розвиток задумів (уміння створювати ідею майбутнього продукту і план її реалізації).

Ці ідеї дослідники реалізували у програмах виховання і навчання дітей дошкільного віку “Роз Обдарована дитина” (М., 1995).

Американські психологи (Іллінойський університет) під керівництвом М. Карне найголовнішими вважають такі показники обдарованості:

1. Інтелектуальна обдарованість. Виявляється у допитливості, спостережливості, точному мисленні, винятковій пам'яті, потязі до нового, глибині занурення у справу.

2. Обдарованість у сфері академічних досягнень. У читанні: надає йому перевагу серед інших видів діяльності; швидко і надовго запам'ятовує прочитане; володіє великим словниковим запасом; використовує складні синтаксичні конструкції; цікавиться написанням букв і слів. У математиці: виявляє інтерес до лічби, вимірювання, зважування, упорядкування предметів; запам'ятовує математичні знаки, цифри, символи; легко виконує арифметичні дії; застосовує математичні вміння і терміни до ситуацій, що не стосуються безпосередньо математики. У природничих науках: виявляє інтерес до навколишнього; цікавиться походженням та призначенням предметів і явищ, їх класифікацією; уважна до явищ природи, їх причин і наслідків, намагається експериментувати.

3. Творча обдарованість. Дитина допитлива, самостійна, незалежна у міркуваннях; виявляє здатність глибоко занурюватись у справу, що її цікавить, та домагатися значної продуктивності діяльності; у заняттях та іграх схильна до точності дій, завершеності; легко змінює способи поведінки і діяльності в обставинах, що змінюються.

4. Обдарованість у сфері спілкування. Виявляє лідерські нахили, здатність до гнучкого спілкування, впевненість у собі серед знайомих і незнайомих людей; ініціативна, бере на себе відповідальність за інших.

У дошкільному віці виявляється спеціальна обдарованість, ознаками якої є особливі здібності до певного виду діяльності. Як правило, їх класифікують на такі групи:

— математичні здібності (здатність до сприймання, осмислення та зберігання математичної інформації, математична спрямованість розуму — інтерес до чисел і дій з ними, прагнення до математичного пошуку);

— конструктивно-технічні здібності (технічне мислення, яскрава просторова уява, зацікавленість приладами і конструкціями, прагнення їх удосконалювати і створювати нові);

— загальні художні здібності (здатність до різних видів художньо-творчої діяльності: художнє бачення світу, оригінальність сприймання, підвищений інтерес до художньої діяльності, естетична позиція);

— музичні здібності (музично-ритмічне чуття, музична пам'ять, здатність сприймати музику як форму вираження змісту);

— літературні здібності (образність і виразність мовлення, інтерес до художнього вираження думки, емоційність, творча уява, здатність до мовного вираження душевного стану людини);

— здібності до зображувальної діяльності (здатність правильно оцінити форми, пропорції, положення предметів у просторі, світлотіньова чутливість, здатність відчувати і передавати виражальну функцію кольору, розвинута образна уява і пам'ять).

Обдарованість може розвиватися за сприятливих умов (турбота батьків, спеціальні програми і засоби навчання, гуманне ставлення до дитини тощо). Розвитку творчого потенціалу дитини сприяють допомога дорослих, багате культурне середовище, послідовна і цілеспрямована індивідуальна програма виховання і навчання. Згідно з дослідженнями німецьких учених Герлінди та Ханса-Георга Мелхорнів, майже 50 % розумових здібностей формується у малюків до 4 років, 80 % — до 8 років. За твердженням американських спеціалістів Глена і Дженет Доманів, визначальними щодо цього є розвиток рухів і загальна фізична підготовка дитини, що сприяє інтенсивнішому розвитку мозку і формуванню її пізнавальних здібностей. Тому раннє дитинство слід використати для навчання дітей читання, математики, формування енциклопедичних знань за допомогою “бітів” — систематизованих смислових частин інформації.

РОЗДІЛ II КОРЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ:

ЗАНЯТТЯ № 1 (Вступне)

Хід заняття

Мета: створити позитивний настрій в групі, розвивати групову взаємодію, почуття єдності, налаштувати дітей на роботу відповідно до завдань програми, зняти напруження.

1. Вправа «Знайомство» (2 хв.)

Мета: створити позитивний емоційний настрій у групі.

Діти разом з психологом стають у коло, тримаючись за руки, з посмішкою промовляють: « Вітаю. Бажаю здоров'я та гарного настрою».

2. Вправа «Нетрадиційне привітання» (3 хв.)

Мета: зняти напруження у групі.

Психолог ділить дітей на пари. Вони стають обличчям одне до одного, їм пропонується привітатися ручками, ніжками, колінками, плечима, носиками тощо. Щоразу партнер у парі повинен змінюватися.

3. Вправа «Правила групи» (3 хв.)

У нас на занятті ми будемо дотримуватися таких правил. Вони дуже прості, але обов'язкові для всіх. *(Правила підготувати і вивісити на дошці)*

- Уважно слухати.
- Виконувати вказівки ведучого.
- Не перебивати.
- Не кричати.
- Допомогти один одному.

4. Вправа «Цікаво? Тоді розмовляємо...» (12 хв.)

Мета: допомогти учням більше дізнатися про своїх однокласників.

Психолог ділить дітей на пари і пропонує кожній парі поспілкуватися протягом 5 хвилин так, щоб довідатись якомога більше про свого напарника. При потребі психолог допомагає дітям, підказує, які запитання треба ставити. Наприклад: «У тебе є братик чи сестричка, скільки йому (їй) років?», «Чим ти любиш займатися час?», і т.д. Потім кожна дитина по колу розповідає про свого напарника те, що вона запам'ятала.

5. Вправа «Повітряні кульки» (15 хв.)

Мета: вчити розпізнавати і називати людські емоції та настрої (здивування, радість, страх, образа, злість тощо), придумувати різні історії

про людей і відображати в них своє ставлення до того, що відбувається, давати правильну оцінку вчинкам головних героїв і подіям. (Додаток 27)

1. Подумай, який настрій у цих дітей?
2. Як вони виражають свої емоції?
3. Придумай історію про кожного з них.

6. Вправа «Що чути в тиші?» (5 хв.)

Мета: розвиток фантазії.

Психолог пропонує дітям закрити очі і послухати тишу. Через 2-3 хвилини кожна дитина розповідає, що вона почула.

7. Вправа «Усмішка для друзів» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається. Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ УЯВИ

ЗАНЯТТЯ № 2

Хід заняття

1. Вправа «Вітання» (5 хв.)

Мета: створити позитивний емоційний настрій у групі.

Одна дитина кидає м'яч іншій, називаючи своє ім'я та вітається з усіма. Друга ловить м'яча і називає своє ім'я та вітається. І так далі.

2. Вправа «Правила групи» (5 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Вправа «Уяви, що вийде» (5 хв.)

Мета: розвиток просторової уяви.

Учням пропонуються паперові серветки, складені вчетверо (двічі навпіл). Після того, як серветку склали, в ній зробили фігурний виріз. Необхідно уявити вигляд розгорнутої серветки.

4. Вправа « Домалюй предмети» (15 хв.)

Мета: розвиток творчої уяви, фантазії.

Психолог пропонує учням малюнки з неповним зображенням предметів. Діти повинні домалювати ці предмети й розфарбувати їх.
(Додаток 28)

5. Рефлексія. (5 хв.)

Ось заняттю вже майже кінець.

Ти був справжній молодець!

Що сподобалось – хвалися,

Засмутило - пожалійся.

Хід проведення: психолог надає дитині можливість висловитися про те, що їй сподобалось чи не сподобалося на занятті. Відмічає успіхи її, хвалить, зацікавлює до нового заняття .

6. Релаксація (5 хв.)

Вправа «Сонячний зайчик»

Хід проведення: дитині пропонується заплющити очі та під словесний супровід психолога уявити собі сонячного зайчика.

Психолог: - Сонячний зайчик зазирнув тобі в очі. Заплющ їх. Він побіг далі по обличчю, ніжно погладь його долонями: на лобі, на носі, на ротику, на щічках, на підборідді. Погладжуй ніжно, щоб не злякати. Погладь голову, шию, руки, ноги... Він скочив тобі на животик – погладь його там. Сонячний зайчик любить тебе, подружися з ним.

7. Вправа «Усмішка по колу» (5 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ УЯВИ

ЗАНЯТТЯ № 3

Хід заняття

1. Вправа «Привітання». (5 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою, атмосфери довіри та доброзичливості, зняття емоційного напруження.

Привітання - Гра «Привіт усім».

Психолог і діти говорять, чому цей день їм здається добрим.

Сьогодні у нас незвичайне заняття

Сьогодні ми зробимо ще один крок

В країну цікаву , країну чудову,

Де наша уява чекає нас знову.

Тож мерщій рушаймо в путь,

Щоб у неї зазирнуть.

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Гра «Чудові перетворення» (10 хв.)

Мета: розвиток творчої уяви.

Психолог пропонує дітям набір геометричних фігур різного кольору і форми, з яких вони складають зображення (статичні або сюжетні). У процесі гри психолог може вводити і деякі обмеження, (наприклад, візерунок скласти тільки з кіл, квадратів, трикутників), тварин – з квадратів або овалів і т.д.

4. Вправа «Чарівні плями» (10 хв.)

Мета: розвиток творчої уяви, фантазії.

Психолог пропонує дітям хаотично нанести на папір фарбу, скласти аркуш навпіл, фарбою всередину, внаслідок чого вийдуть плями. Після цього діти мають побачити в плямах якесь зображення і домалювати його.

5. Вправа «Реклама» (10 хв.)

Мета: розвиток творчої уяви.

Психолог пропонує дітям витягнути одну із попередньо заготовлених карток, на якій зображено або написано назву будь-якого предмета (телевізор, виноград, пісок і т.д.). Учні повинні назвати якомога більше призначень даного предмета. Серед них можуть бути не тільки реальні призначення, а й уявні та фантастичні. Цю вправу можна використовувати, як змагання двох команд. Перемагає та команда, яка назвала більшу кількість оригінальних функцій предметів.

6. Рефлексія. (2 хв.)

Ось заняттю вже кінець

Ти був справжній молодець

Ти старався, не лінився

Розкажи чому навчився ?

7. Релаксація (3 хв.)

Мета: зняти напруження.

Покажіть мені, малята,

В лісі як живуть звірята,

Як лисичка просипається,

Як білочка вмивається,

Як зайчик пострибав,

Як вовчик пробігав.

А їжак не поспішає,

З кущів ягідки збирає.

І лише ведмедик спить,

Прокидатись не спішить.

8. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ УВАГИ

ЗАНЯТТЯ № 4

Хід заняття

1. Вправа «Привітання» (3 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою на працю.

Хід вправи: психолог вітається з дітьми і знайомить з гостею, яка до них сьогодні прилетіла (Бджілка).

Бджілка - трудівниця залетіла в клас,

До роботи бджілка запросила нас,

Зараз на уроці бджілці допоможемо.

Разом із трудівницею все зробити зможемо!

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Вправа «Казковий герой»(5 хв.)

Мета: розвиток уваги, слухового сприйняття

А тепер подивимось, хто з вас найуважніший?

Я буду називати казкового героя: якщо це позитивний персонаж – сплесніть у долоні, якщо негативний – махніть головою «Ні-Ні»

Попелюшка, Баба-Яга, Коцій Безсмертний, Айболить, Червона Шапочка, Пірат, Змій Горинич, Кіт у чоботях, Снігова королева, Чиполіно

4. Дидактична вправа «Знайди заховані предмети» (5-7 хв.)

Мета: розвиток уваги та навчитися із загального виділяти окремі елементи.

Дітям пропонується уважно подивитися на малюнок та знайти, які речі заховано серед інших предметів. (Додаток 29)

Цікавіше працювати у компанії! Тож нехай декілька груп позмагаються, хто більше предметів знайде!

5. Гра «Не поспішай наслідувати» (7 хв.)

Мета: розвиток уваги

Психолог, не поспішаючи, робить різні гімнастичні рухи. Діти повторюють його рухи, але з відставанням на один: при першому русі дорослого діти не рухаються, при другому русі — повторюють перший, при третьому — другий. Можна ускладнити завдання — відставати на два рухи.

6. Вправа «Кого не стало» (5 хв.)

Мета: розвивати довільну увагу.

Психолог виставляє 10 іграшок (бажано тварин). Діти 20 сек. Розглядають їх. По команді психолога закривають очі. Психолог ховає одну іграшку і запитує: «Кого не стало?»

7. Вправа «Чотири стихії» (5-7 хв.)

Мета: корекція і розвиток уваги.

Вправа виконується, стоячи в крузі.

Психолог: Де розміщується земля відносно повітря? Покажіть рухами тіла. (Діти присідають)

Психолог: А де розміщується повітря відносно землі? (Діти піднімають руки вгору)

Психолог: Подумайте, як рухами, тіла і руками можна зобразити воду і вогонь? (Діти на сигнал “вода” - роблять хвилеподібні рухи руками, а на сигнал “вогонь” - обертаються навколо себе, імітуючи дим, який піднімається).

Психолог: А зараз я буду давати сигнали, а ви виконувати відповідні рухи. Вправа виконується спочатку в повільному темпі, а потім швидше.

8. Рефлексія. (3 хв.)

- Що зацікавило тебе на сьогоднішньому занятті?

- Які вправи виконувались легко?

9. Релаксація (2 хв.)

Вправа «Метелик»

Діти уявляють себе гарним метеликом, який пурхає з квітки на квітку, збираючи солодкий медок, милується красою світу.(під музичний супровід)

10. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ УВАГИ

ЗАНЯТТЯ № 4

Хід заняття

1. Вправа «Привітання» (3 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою, атмосфери довіри та доброзичливості, зняття емоційного напруження.

Усміхнись усім довкола

Небу, сонцю, квітам...

І тоді обов'язково

Буде день привітним

Хід вправи: психолог вітається з дітьми, діти по колу говорять одне одному компліменти.

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Вправа «Спільне та відмінне» (8 хв.)

Мета: розвивати вміння виділяти спільні та відмінні ознаки.

Учням пропонується знайти спільне та відмінне у таких предметах:

- поїзд і літак;
- озеро і річка;
- сосна і береза;
- лижі і ковзани.

4. Вправа «Знайди розбіжності» (7 хв.)

Мета: розвивати концентрацію уваги.

Учням пропонується дві однакові картини, але з розбіжностями. Потрібно знайти розбіжності між картинами. (Додаток 30)

5. Гра «Чотири стихії» (5 хв.)

Мета: розвивати увагу, пов'язану із координацією слухового та рухового аналізаторів.

Учні сидять у колі. Психолог домовляється з ними, що на вимовлене ним слово «земля», всі повинні опустити руки вниз; «вода» — витягнути руки вперед; «повітря» — піднести руки вгору; «вогонь» — виконувати обертальні рухи витягнутими вперед руками. Той хто помилився — вибуває з гри.

6. Вправа «Що лежало на столі?» (7 хв.)

Мета: розвивати увагу.

Інструкція. На сталі на скатертині лежать такі предмети: лимон, помідор, груша, яблуко, чашка, зошит, годинник, булочка, лінійка, шматочок крейди. Потім предмети накривають. Потрібно запам'ятати ці предмети.

7. Вправа «Виключення зайвого» (8 хв.)

Мета: розвивати вміння виділяти предмети за однією характерною ознакою.

Учням пропонується самостійно назвати зайвий предмет в кожному рядку. Пояснити свій вибір. У кожного учня є свої картинки. (Додаток 31)

8. Рефлексія. (2 хв.)

Працювали ми сумлінно

Працювали на „відмінно”.

Час заняття вже скінчився

То скажи: чого навчився?

9. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ

ЗАНЯТТЯ №5

Хід заняття

1. Вправа «Привітання» (3 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою, атмосфери довіри та доброзичливості, зняття емоційного напруження.

Доброго ранку! Доброго дня!

Треба вітатись чемно щодня

Усмішку людям треба давати

Доброго ранку! – всіх привітати

Хід вправи: психолог вітається з дітьми, діти повторюють віршик за психологом.

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Гра «Хто відгадає?» (10 хв.)

Мета: розвиток зорової пам'яті

Можна грати як з групою, так і з однією дитиною. Завдання полягає в тому, що дитину просять по пам'яті описати який-небудь із предметів, що є у кімнаті так, щоб інші діти відгадали. При цьому не можна дивитися на цей предмет і називати його.

Після того, як психолог пояснив правила гри, а діти підготувалися до неї і вибрали предмет, психолог дає в руки будь-якій дитині іграшку, як запрошення до розповіді. Той, хто отримав іграшку розповідає про загаданий предмет. Коли загадка відгадана, її автор передає іграшку у руки наступній дитині. Гра триває доти, доки кожен не придумає свою загадку.

4. Вправа «Повтори рухи» (за Єрмалаєвою) (5 хв.)

Мета: розвиток комбінованої пам'яті.

Психолог плеще в долоні, вистукуючи певну мелодію. Діти уважно слухають її, запам'ятовують її, а потім відтворюють. Ритмічні вирази повинні бути короткими, чіткими.

5. Вправа «Запам'ятай картинку» (в основу покладено діагностичну методику, описану Терлецькою) (5-7 хв.)

Мета: розвиток зорової пам'яті.

Психолог добирає 10-12 картинок. Учні розглядають картинки 1-2 хв., а потім по черзі називають, що запам'ятали. Виграє той, хто останнім назве предмет. Кожного разу кількість картинок збільшується. (Додаток 32)

6. Вправа «Сірники» (5 хв.)

Мета: розвиток зорової пам'яті.

Беруть сірники без голівок або лічильні палички. Психолог з висоти 10-15 см кидає на стіл 2-3 шт. і пропонує розглянути їх розміщення, запам'ятати його та відтворити в зошиті.

7. Рефлексія. (2 хв.)

Ось заняттю вже кінець

Ти був справжній молодець

Ти старався, не лінився

Розкажи чому навчився ?

8. Релаксація (3 хв.)

Мета: зняти напруження.

Покажіть мені, малята,

В лісі як живуть звірята,

Як лисичка просипається,

Як білочка вмивається,

Як зайчик пострибав,

Як вовчик пробігав.

А їжак не поспішає,

З кущів ягідки збирає.

І лише ведмедик спить,

Прокидатись не спішить.

9. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається. Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ ПАМ'ЯТІ

ЗАНЯТТЯ №6

Хід заняття

1. Вправа «Привітання» (3 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою, атмосфери довіри та доброзичливості, зняття емоційного напруження.

Хід вправи: діти вітаються без слів – за допомогою долоньки, погляду, усмішки тощо.

У дуплі у білочки я знайшла горішки

Каже мені білочка: бери собі трішки

Я й узяла навмання

А там нове завдання

Перед тим, як розглянути ці завдання ми повторимо правила групи.

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Гра «Повторюй за мною» (7 хв.)

Мета: розвиток комбінованої пам'яті.

Грають всі присутні діти. Перший учень називає будь-яке слово, наприклад, друг, другий повторює його і додає своє, наприклад: друг,

будинок. Перший називає два слова та додає своє нове слово. Перемагає той, хто не збиваючись, повторить більше слів.

4. Вправа «Запам'ятай пари фігурок» (8 хв.)

Мета: розвиток зорової пам'яті.

Психолог добирає 5 пар картинок. Учні розглядають пари картинок 1-2 хв.. Згадай і назви пару до кожного предмета. Виграє той, хто правильно дасть відповідь. Кожного разу кількість картинок збільшується. (Додаток 33)

5. Вправа «Знайди тінь» (5 хв.)

Мета: розвиток зорової пам'яті та уваги.

Подивіться уважно на ці малюнки. Знайдіть тінь до кожного предмета. (Додаток 34)

6. Вправа «Художник» (за Суботіною) (8 хв.)

Мета: розвиток зорової пам'яті.

Групі учнів (3-4) пропонують розглянути уважно предмет (вазу, візерунок, нескладний малюнок). Одному з учнів пропонують виступити в ролі «художника» та описати предмет, решта групи має уважно слідувати, чи детально його описано. Перемагає той, хто точно опише предмет.

7. Гра «Запам'ятай свою позу» (7 хв.)

Мета: розвиток комбінованої пам'яті.

Діти стоять у колі або в різних кутках кімнати. Кожна дитина має прийняти будь-яку позу й запам'ятати її. Коли заграє музика, всі діти розбігаються, коли стихне, вони повинні повернутися на свої місця й прийняти ту саму позу.

8. Релаксація (3 хв.)

Вправа „Оленяти”

Ми маленькі оленята,

Ми гуляємо в долині.

Плечі рівно слід тримати,

Ну, а руки – на коліна.

А тепер одну хвилину

Оленятко відпочине...

Ручки в нас легкі та вільні...

Пальцям час відпочивати

Дихаємо рівно, глибоко, спокійно.

9. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ

ЗАНЯТТЯ № 7

Хід заняття

1. Вправа «Привітання» (3 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою, атмосфери довіри та доброзичливості, зняття емоційного напруження.

Вітерець гуляв по полі

Зазирнув до нас у клас.

Хоче знати, що у школі?

Чи хороші справи в нас?

Вітерець! В нас все гаразд

Прилітай іще до нас.

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Вправа «Складання речень» (за Є.В.Зайкою) (5 хв.)

Мета:розвивати здібність швидко встановлювати логічні зв'язки між звичайними предметами.

Вибираються навмання три слова, не пов'язані за змістом (наприклад, «озеро», «олівець», «ведмідь»). Необхідно скласти якомога більше речень, включивши всі три слова (відмінок можна змінювати). Наприклад: «Ведмідь кинув у озеро олівець», «Хлопчик намалював олівцем ведмедя, що купався в озері».

4. Вправа «Склади з літер слово» (5 хв.)

Мета: розвивати наочно-образне мислення.

Дитині пропонують набір літер, з яких вона має скласти слово.

5. Вправа «Геометричні фігури» (7 хв.)

Мета: розвиток логічного мислення.

Учням пропонується із сірників скласти різні геометричні фігури:

- 2 трикутники з 5 паличок;
- 2 квадрати з 7 паличок;
- 3 трикутники з 7 паличок.

6. Вправа «Виділення зайвого слова»(за Є.В.Зайкою)(8 хв.)

Мета: розвиток здібності до порівняння, формування установки на альтернативність рішення.

Вибираються будь-які 3-5 слів (наприклад, «собака», «помідор», «сонце»). Необхідно знайти одне слово серед заданих, яке відрізняється від інших, об'єднаних якоюсь спільною ознакою («помідор» і «сонце» - круглі, «собака – ні). Перемагає той, у кого більше варіантів відповідей. (Слова можуть бути з малюнком – картки)

7. Вправа «Як звати гномів?» (7 хв.)

Мета: розвивати вміння встановлювати логічні зв'язки.

Три гномики сиділи в ряд.

Говорить перший: «Я не Гнат».

А другий мовив: «Я не Клим».

«Я, - каже третій, - не Трохим.

Трохим із Климом поруч,

А я від них праворуч».

Задача зовсім не складна.

Вгадайте гномів імена.

8. Рефлексія (2 хв.)

Працювали ми сумлінно

Працювали на „відмінно”

Час занять уже скінчився

То скажи чого навчився ?

9. Релаксація. (3 хв.)

Діти вміють танцювати, швидко бігати, стрибати,

Та не кожен добре вміє після гри відпочивати.

Є розвага в нас така – і весела, і легка.

Ходимо повільно, тихо...

Відпочити – просто втіха!

10. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

ЗАНЯТТЯ З РОЗВИТКУ МИСЛЕННЯ

ЗАНЯТТЯ №8

Хід заняття

1. Вправа «Привітання» (3 хв.)

Мета: створення позитивного емоційного настрою на працю.

Барвистий метелик у клас залетів

І нас до роботи мерщій запросив

Крильцями яскравими він радісно тріпоче

І завдання нам розказати хоче.

Хід вправи: психолог повідомляє дітям, що дуже радий їх бачити і хоче привітатись по особливому - „долонька з долонькою”. Дитина кладе руки долоньками вгору, а психолог вітається з нею на ім'я та легенько хлопає своїми долонями по долоньках дитини. Діти повторюють по колу.

2. Вправа «Правила групи» (2 хв.)

Повторити правила роботи в групі. Психолог зачитує правила, які висять на плакаті за якими діти працюють заняттях.

3. Вправа «Придумай, перелічи» (10 хв.)

Мета: розвивати наочно-образне мислення.

Дитині пропонують:

а) придумати слова із заданою літерою:

- ті, що починаються літерою «а»,
- ті, що закінчуються літерою «т»,
- ті, в яких третя літера «с»;

б) перелічити об'єкти заданої ознаки:

- круглої форми,
- червоного кольору тощо;
- в) перелічити всі способи використання:
- цегли,
- паперу,
- тарілки тощо.

4. Вправа «Півень» (3 хв.)

Мета: розвивати логічне мислення.

Залетів півень у сусідній двір. Між сусідами виникла суперечка чиє яйце? Що ви думаєте з цього приводу?

5. Вправа «Пошук аналогів» (за Є.В.Заїкою) (5-7 хв.)

Мета: формування здібності класифікувати предмети та явища за їх ознаками.

Називається якийсь предмет чи явище (наприклад, «вертоліт»). Необхідно підшукати якомога більше його аналогів, тобто інших предметів, схожих із заданим за різними суттєвими ознаками. Слід також систематизувати ці аналоги за групами відповідно до певної ознаки (наприклад, «птахи», «метелики» - літають: «автобус», «поїзд» - транспортні засоби тощо).

Переможцем стає той, хто назвав найбільшу кількість груп аналогів.

6. Вправа «Назви предмет» (5-7 хв.)

Мета: розвиток наочно-образного мислення.

Дітям пропонують картку, на якій зображено багато різних предметів. Вони мають назвати лише ті предмети, назви яких починаються із заданого звука.

7. Вправа «Скільки всього дітей?» (5 хв.)

Мета: розвивати логічне мислення.

У батьків було три дочки, у кожної з них було по два брати. Скільки всього дітей у цій сім'ї?

Відповідь: п'ятеро.

9. Рефлексія. (2 хв.)

Ось заняттю вже кінець

Ти був справжній молодець

Ти старався, не лінився

Розкажи чому навчився ?

10. Релаксація (3 хв.)

Мета: зняти напруження.

Покажіть мені, малята,

В лісі як живуть звірята,

Як лисичка просипається,

Як білочка вмивається,

Як зайчик пострибав,

Як вовчик пробігав.

А їжак не поспішає,

З кущів ягідки збирає.

І лише ведмедик спить,

Прокидатись не спішить.

11. Вправа «Усмішка по колу» (2-3 хв.)

Мета: розвивати почуття належності до своєї групи

Після виконання всіх вправ, діти беруться за руки і "передають" усмішку по колу. Кожна дитина повертається до свого сусіда справа і бажаючи щось хороше і приємне, усміхається.

Психолог цікавиться враженнями дітей, дякує за роботу і запрошує на наступне заняття.

12. Ритуал прощання «Коло дружби». (2-3 хв.)

Всі діти піднімаються зі стільчиків і беруться за руки. Психолог посилає «сигнал дружби» (наприклад усмішку чи потискання долоні). І цей «сигнал» має пройти через кожну дитину по колу і знову повернутися до психолога.

ВИСНОВКИ

Проблема обдарованості у наукових працях розглядалася вже давно, але лише в рамках педагогічної науки, і лише останнім часом вона набуває характеру психологічної проблеми досліджень. Особливо бурхливо вивчення обдарованості розвивалося протягом XX століття і набуло світових масштабів.

У наш час існує велика кількість теорій і підходів до даної проблеми, але всі вчені сходяться в одному: обдаровані діти це- майбутнє і воно залежить від організації роботи з обдарованими дітьми, особливо в період молодшого шкільного віку, коли здібності дитини тільки зароджуються і починають розвиватися.

Нажаль внашій країні система освіти ще не адаптована для навчання та виховання обдарованих дітей, через що дуже часто момент втрачається і дитини не маючи можливості розвивати свої здібності просто втрачає їх.

Робота з обдарованими дітьми повинна проводитися в кількох напрямках як не дивно найголовнішим з них є робота за батьками дитини, допомога їм у її розумінні та розвитку.

Обдарованими називають тих, хто показує гарні результати або високий рівень здібностей в одній чи декількох галузях діяльності: загальні інтелектуальні здібності, академічні здібності, продуктивне мислення, здібності до лідерства, художні й артистичні здібності, психомоторні здібності.

Тобто складається враження, що обдарована дитина обов'язково повинна бути успішною у всьому, але на практиці так є далеко не завжди і це є головною проблемою психологічного супроводу обдарованих дітей.

Але думка про те, що обдарованість створює дитині зайві проблеми теж не є вірною. Обдарованість це без сумніву суто позитивне явище, просто головне повернути його у потрібний, позитивний напрямок.

Працюючи з обдарованими дітьми не треба забувати про їх особистість, нав'язувати власні рішення, завданням батьків, педагогів, вихователів та психологів є підтримка у потрібну хвилину, розуміння та ненав'язлива допомога у ситуаціях, які цього потребують.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блінова Г. Й. Вчимося логічно мислити. – К.: Ліга, 2008.
2. Блінова Г. Й. Подолання мовленнєвих вад дітей: У 2 ч. – К.: Неопалима купина, 2006.
3. Інтелектуальна мозаїка // Психолог. – 2008. - № 46 – 47
4. Розвиток пізнавальних процесів дітей молодшого та середнього шкільного віку // Психолог. – 2004. - № 9
5. Розвиток інтелектуально – пізнавальної сфери школярів через гру // Початкова освіта. – 2007. - № 7

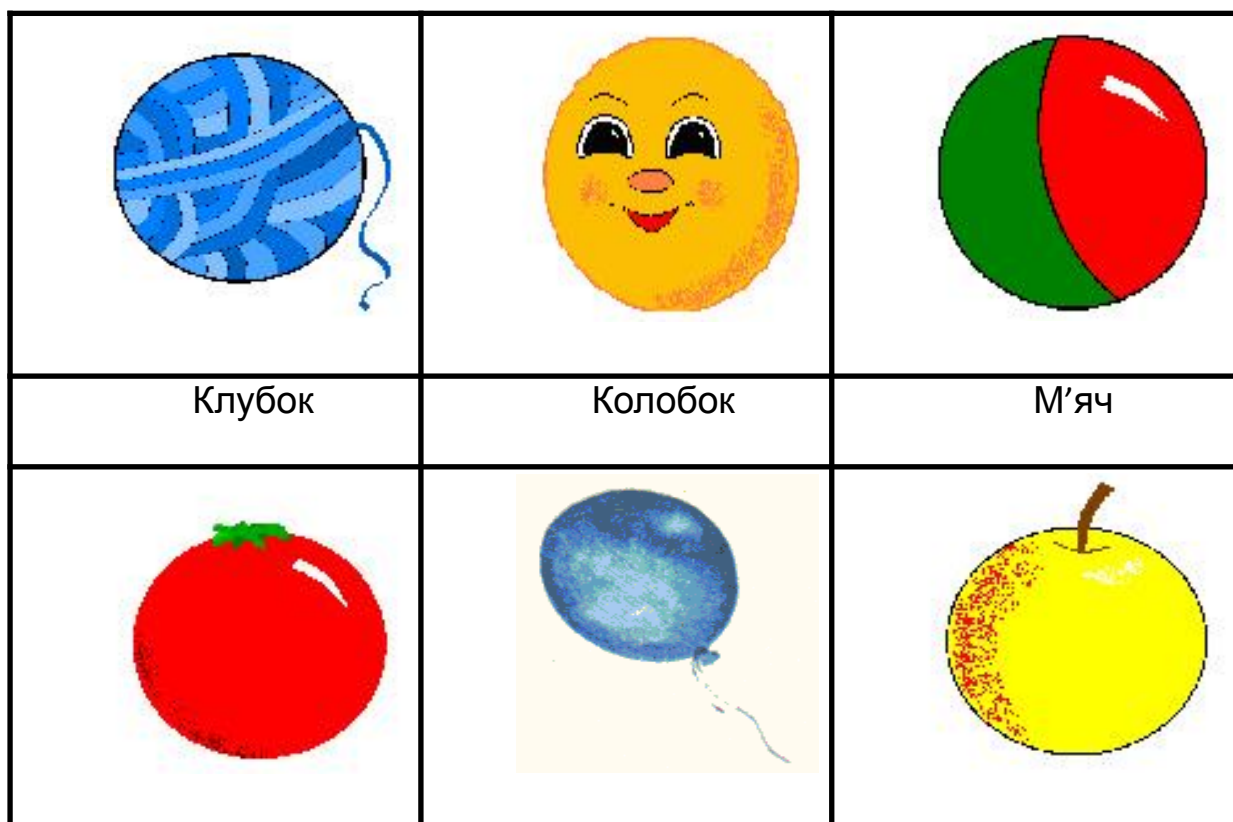
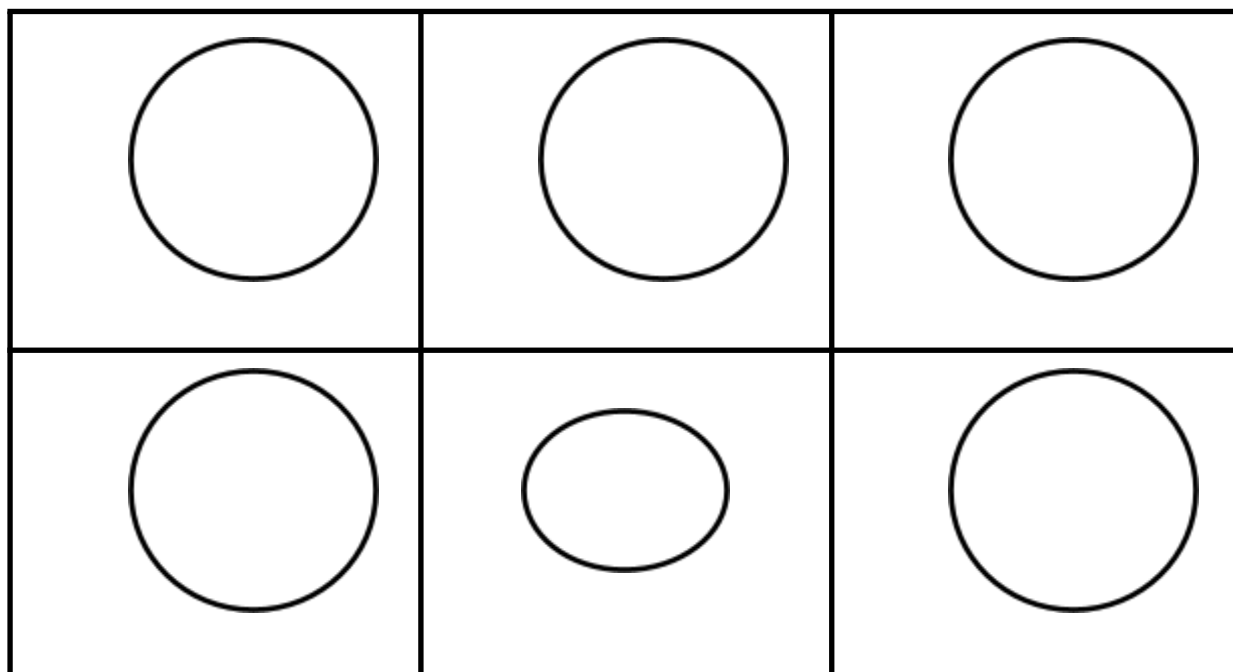
ДОДАТКИ

Додаток 27

Вправа «Кульки»

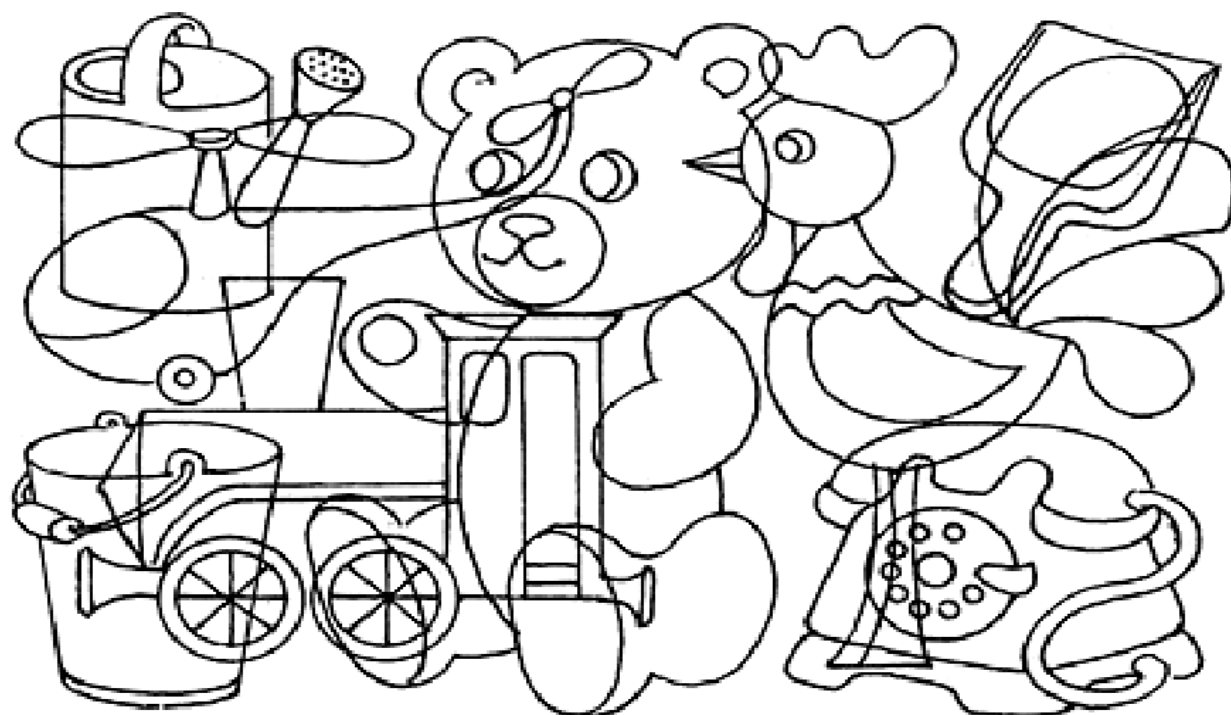

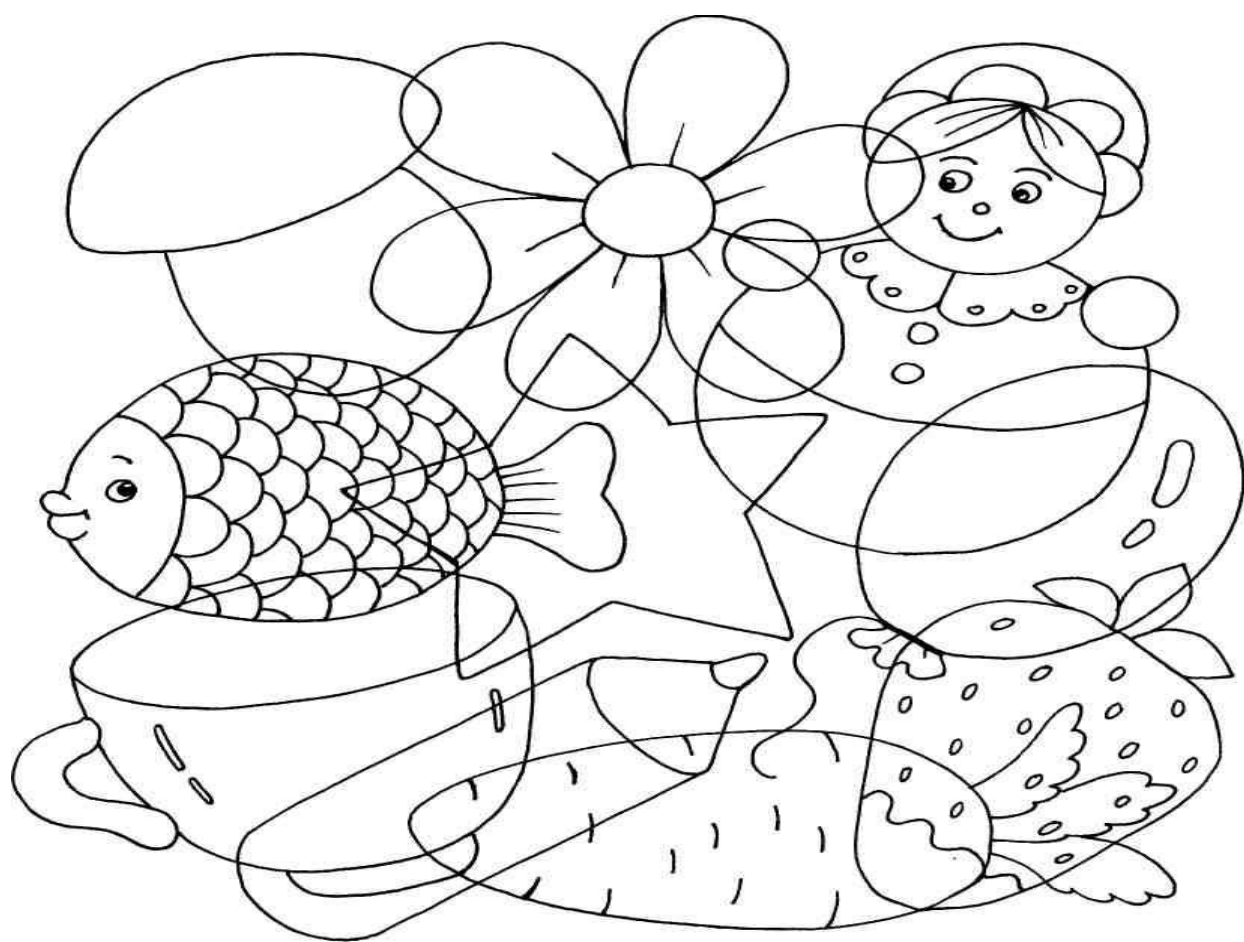
Вправа « Домалюй предмети»

Помідор	Кулька	Яблуко
---------	--------	--------

Дидактична вправа «Знайди заховані предмети»

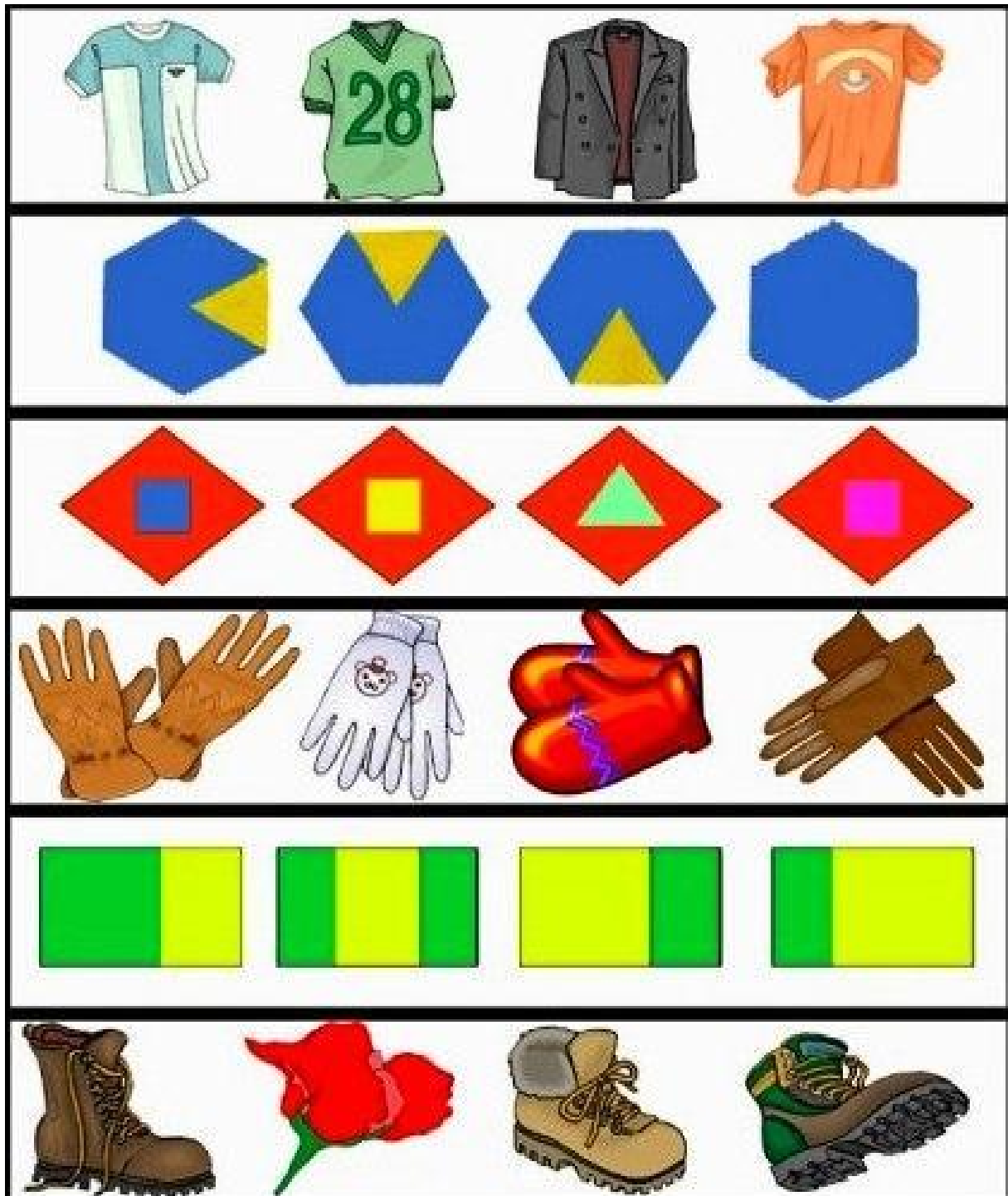

Вправа «Знайди розбіжності»

Вправа «Виключення зайвого»

Вправа «Запам'ятай картинку»

Вправа «Запам'ятай пари фігурок»

Вправа «Знайди тінь»

